Deddf Gwasanaethau Bysiau (Cymru) 2026

2026 dsc 2

Nodiadau Esboniadol

Bus Services (Wales) Act 2026

2026 asc 2

Explanatory Notes

£14.80

Deddf Gwasanaethau Bysiau (Cymru) 2026

2026 dsc 2

Nodiadau Esboniadol

Bus Services (Wales) Act 2026

2026 asc 2

Explanatory Notes

DEDDF GWASANAETHAU BYSIAU (CYMRU) 2026

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn ar gyfer Deddf Gwasanaethau Bysiau (Cymru) 2026 ("y Ddeddf") a basiwyd gan Senedd Cymru ar 9 Rhagfyr 2025 ac a gafodd y Cydsyniad Brenhinol ar 2 Chwefror 2026. Fe'u lluniwyd gan Gyfarwyddiaeth Trafnidiaeth a Chysylltedd Digidol Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Ddeddf. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Ddeddf, ond nid ydynt yn rhan ohoni.

CRYNODEB

2. Mae 6 Rhan i'r Ddeddf, sy'n cynnwys 49 o adrannau ac un Atodlen.

3. Mae'r Ddeddf yn rhoi prosesau cynllunio a chyd-drefnu'r rhwydwaith gwasanaethau bysiau lleol yng Nghymru o dan reolaeth gyhoeddus. Mae'n disodli'r system ddadreoleiddiedig a gyflwynwyd gan Ddeddf Trafnidiaeth 1985. Nod y Ddeddf yw gwneud prosesau cynllunio a darparu'r rhwydwaith bysiau lleol yn fwy effeithlon, cynnig gwell rheolaeth dros wariant cyhoeddus, ac integreiddio'r rhwydwaith bysiau lleol â dulliau trafnidiaeth gyhoeddus eraill yn well.

4. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru nodi gwasanaethau bysiau lleol y maent yn ystyried eu bod yn angenrheidiol at ddibenion sicrhau trafnidiaeth ddiogel, integredig, gynaliadwy, effeithlon ac economaidd yng Nghymru; pennu manylion allweddol y gwasanaethau hynny yng Nghynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun"); a sicrhau bod y gwasanaethau hynny'n cael eu darparu. Ymgynghorir ag awdurdodau lleol, Cyd-bwyllgorau Corfforedig, a rhanddeiliaid allweddol eraill cyn cyhoeddi'r Cynllun.

5. O dan y Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru sicrhau gwasanaethau naill ai drwy ymrwymo i gontractau gwasanaeth bysiau lleol â gweithredwyr (h.y., drwy ymrwymo i'r math o drefniadau mewn cysylltiad â gwasanaethau bysiau lleol y cyfeirir atynt yn aml fel gwasanaethau masnachfreinio); drwy roi trwyddedau gwasanaeth bysiau lleol i weithredwyr; drwy ddarparu gwasanaethau bysiau lleol yn uniongyrchol; drwy ddibynnu ar y ddarpariaeth o wasanaethau eraill penodol, megis gwasanaethau bysiau cymunedol; neu drwy ryw gyfuniad o'r pethau hyn.

6. Mae'r Ddeddf yn codi'r cyfyngiad a osodir yn adran 66 o Ddeddf Trafnidiaeth 1985 ar awdurdodau lleol yn darparu gwasanaethau bysiau, er mwyn galluogi awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaethau'n uniongyrchol neu drwy eu cwmnïau bysiau eu hunain (cwmnïau bysiau cyngor).

These notes refer to the Bus Services (Wales) Act 2026 (asc 2)
which received Royal Assent on 2 February 2026

BUS SERVICES (WALES) ACT 2026

EXPLANATORY NOTES

INTRODUCTION

1. These Explanatory Notes are for the Bus Services (Wales) Act 2026 ("the Act") which was passed by Senedd Cymru on 9 December 2025 and received Royal Assent on 2 February 2026. They have been prepared by the Transport & Digital Connectivity Directorate of the Welsh Government to assist the reader of the Act. The Explanatory Notes should be read in conjunction with the Act but are not part of it.

SUMMARY

2. The Act has 6 Parts, containing 49 sections and one Schedule.

3. The Act brings the planning and coordination of the local bus services network in Wales into public control. It replaces the de-regulated system introduced by the Transport Act 1985.The Act seeks to increase efficiencies within the planning and delivery of the local bus network, offer better control over public spending, and improve integration with other public transport methods.

4. The Act requires the Welsh Ministers to identify local bus services that they consider are needed for the purposes of securing safe, integrated, sustainable, efficient and economic transport in Wales ; to set the key particulars of those services out in the Welsh Bus Network Plan ("the Plan"); and to secure the provision of those services. Local authorities, Corporate Joint Committees, and other key stakeholders will be consulted before the Plan is published.

5. Under the Act, the Welsh Ministers must secure services either by entering into local bus service contracts with operators (i.e., by entering into the type of arrangements in respect of local bus services that are often referred to as franchising services); by granting local bus service permits to operators ; by providing local bus services directly; by relying on the provision of certain other services, such as community bus services; or by some combination of these things.

6. The Act lifts the restriction imposed in section 66 of the Transport Act 1985 on local authorities providing bus services, to enable local authorities to provide services directly or via their own bus companies (municipal bus companies).

7. Mae'r Ddeddf hefyd yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â rhannu data a gwybodaeth. Yr amcan yw galluogi'r cyhoedd i gael mynediad at yr wybodaeth sydd ei hangen i wneud y defnydd gorau o'r rhwydwaith bysiau lleol. Bwriedir hefyd gynorthwyo Gweinidogion Cymru wrth ddatblygu a chynnal a chadw'r rhwydwaith gwasanaeth bysiau lleol.

CEFNDIR CYFFREDINOL

8. Mae prif gorff y gyfraith bresennol mewn perthynas â gwasanaethau bysiau yng Nghymru wedi ei nodi mewn statudau amrywiol, gan gynnwys Deddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981 ("Deddf 1981"), a Deddf Trafnidiaeth 1985 ("Deddf 1985").

9. Mae Deddf 1981 yn sefydlu comisiynwyr traffig ar gyfer ardaloedd traffig yng Nghymru a Lloegr (Rhan 1) ac yn gwneud darpariaeth ynghylch cerbydau gwasanaeth cyhoeddus a thrwyddedu personau i'w gweithredu (Rhan 2). Nid yw'r Ddeddf hon yn diwygio Deddf 1981 (yn wir, mater a gedwir i Senedd y DU o dan baragraff 113 o Atodlen 7A i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yw trwyddedu gweithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus). Mae'r darpariaethau hyn fodd bynnag yn berthnasol i destun y Ddeddf gan mai un o'r ddau faen prawf cymhwyso posibl ar gyfer ymrwymo i gontract gwasanaeth bysiau lleol o dan y Ddeddf â gweithredwr, neu ar gyfer rhoi trwydded gwasanaeth bysiau lleol i weithredwr o dan y Ddeddf, yw bod rhaid i'r gweithredwr feddu ar drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus.

10. Mae Deddf 1985 yn ei gwneud yn ofynnol i wasanaeth lleol (fel y'i diffinnir yn y Ddeddf honno) gael ei gofrestru â chomisiynydd traffig o dan adran 6 o'r Ddeddf honno. Diwygir y ddarpariaeth hon gan y Ddeddf yn ei chymhwysiad i wasanaethau bysiau lleol, fel y trafodir isod.

SYLWADAU AR YR ADRANNAU

Rhan 1 – Cysyniadau Allweddol ac Amcanion Cyffredinol

11. Mae'r Rhan hon yn diffinio'r cysyniadau allweddol a ddefnyddir yn y Ddeddf ac yn nodi'r amcanion cyffredinol y mae rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw iddynt wrth arfer swyddogaethau o dan y Ddeddf.

12. Mae **adran 1** yn diffinio "gwasanaeth bysiau lleol" fel gwasanaeth ar gyfer cludo teithwyr ar ffyrdd, am daliadau teithio ar wahân, gan ddefnyddio un neu ragor o gerbydau gwasanaeth cyhoeddus, sydd ag un neu ragor o fannau esgyn neu fannau disgyn (a ddiffinnir yn **adran 2**) yng Nghymru. Yn ogystal, er mwyn bod yn wasanaeth bysiau lleol, rhaid i bob un o'r mannau y caiff teithwyr ddisgyn oddi ar y gwasanaeth ynddynt fod yn llai na 15 milltir i ffwrdd o'r man esgyn blaenorol, o fesur mewn llinell syth, a rhaid i bob man ar y llwybr rhwng y man esgyn a'r man disgyn fod yn llai na 15 milltir i ffwrdd o bob un o'r mannau hynny o fesur mewn llinell syth.

7. The Act also makes provision in respect of data and information sharing. The objective behind this is to enable the public to access the information needed to make best use of the local bus network. It is also intended to assist the Welsh Ministers with the development and maintenance of the local bus service network.

GENERAL BACKGROUND

8. The main body of current law in relation to bus services in Wales is set out in various statutes, including the Public Passenger Vehicles Act 1981 (the "1981 Act"), and the Transport Act 1985 (the "1985 Act").

9. The 1981 Act establishes traffic commissioners for traffic areas in England and Wales (Part 1) and makes provision about public service vehicles (PSVs) and the licensing of persons to operate them (Part 2). The 1981 Act is not amended by this Act (indeed PSV operator licensing is a matter reserved to the UK Parliament under paragraph 113 of Schedule 7A to the Government of Wales Act 2006). These provisions are however relevant to the subject matter of the Act in that one of the two potential qualifying criteria for entering into a local bus service contract under the Act with an operator, or granting an operator a local bus service permit under the Act, is that the operator must hold a PSV operator's licence.

10. The 1985 Act requires a local service (as defined in that Act) to be registered with a traffic commissioner under section 6 of that Act. This provision is amended by the Act in its application to local bus services, as discussed below.

COMMENTARY ON SECTIONS

Part 1 – Key Concepts and General Objectives

11. This Part defines the key concepts used in the Act and sets out the general objectives to which the Welsh Ministers must have regard in exercising functions under the Act.

12. **Section 1** defines a "local bus service" as a service for the carriage of passengers by road, at separate fares, using one or more public service vehicles, that has one or more embarkation or disembarkation points (defined in **section 2**) in Wales. In addition, to amount to a local bus service, each of the points at which passengers may disembark form the service must be less than 15 miles away from the previous embarkation point, when measured in a straight line, and every point on the route between the embarkation and disembarkation points must be less than 15 miles away from each of those points when measured in a straight line.

13. Pan nad yw gwasanaeth yn ei gyfanrwydd yn bodloni'r gofynion a nodir uchod ond bod rhan ohono *yn* bodloni'r gofynion hynny, mae'r rhan honno sydd yn bodloni'r gofynion i'w thrin fel gwasanaeth bysiau lleol at ddibenion y Ddeddf, ac eithrio **adran 5(1)(a)** a llunio'r Cynllun. (Enghraifft bosibl fyddai gwasanaeth pellter hir rhwng Caerdydd a Llundain sy'n cynnwys ychydig o arosfannau sy'n digwydd bodloni'r diffiniad o wasanaeth bysiau lleol oherwydd eu hagosrwydd: bydd y rhan o'r gwasanaeth sy'n cynnwys yr arosfannau hynny yn wasanaeth bysiau lleol at ddibenion y Ddeddf, ond ni fydd angen i Weinidogion Cymru ystyried a yw'r arosfannau hynny yn elfen angenrheidiol o'r gwasanaeth pellter hir, at ddibenion penderfynu pa wasanaethau sy'n ofynnol o dan **adran 5(1)(a)**.)

14. Mae rhai gwasanaethau wedi eu heithrio o'r diffiniad o "gwasanaeth bysiau lleol". Y gwasanaethau hynny yw gwasanaethau pan fo pob cerbyd yn cael ei ddefnyddio o dan drwydded a roddir o dan adran 19 o Ddeddf 1985 (trwyddedau ar gyfer cerbydau gwasanaeth cyhoeddus a ddefnyddir gan gyrff addysgol a chyrff eraill), gwasanaethau pan fo pob cerbyd yn cael ei ddefnyddio o dan amgylchiadau pan fo'r amodau a nodir yn Rhan 3 o Atodlen 1 i Ddeddf 1981 wedi eu bodloni, gwibdeithiau neu gylchdeithiau (fel y'u diffinnir yn Neddf 1985), a gwasanaethau yn lle trên (fel y'u diffinnir yn **adran 1(4)(c)** o'r Ddeddf).

15. Mae **adran 3** yn diffinio "gwasanaethau bysiau lleol hyblyg" fel gwasanaethau bysiau lleol sydd mor hyblyg fel nad yw'n ymarferol nodi eu llwybrau at ddibenion y Cynllun. Mae pob gwasanaeth bysiau lleol arall yn "gwasanaeth bysiau lleol safonol". (Mae'r gwahaniaeth hwn yn adlewyrchu'r ffaith nad oes gan rai gwasanaethau bysiau lleol yng Nghymru lwybrau sefydlog o bosibl, a bod angen i'r system a sefydlir gan y Ddeddf weithio ar gyfer gwasanaethau o'r math hwn.)

16. Mae **adran 4** yn nodi amcanion cyffredinol y mae rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw iddynt wrth arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Ddeddf. Nid yw'r amcanion wedi eu trefnu yn ôl pwysigrwydd, ac mae pob amcan yn bwysig ar gyfer darparu'r gwasanaethau.

Rhan 2 – Swyddogaethau Gweinidogion Cymru sy'n ymwneud â gwasanaethau bysiau lleol

17. Mae'r Rhan hon yn nodi'r dyletswyddau craidd a'r swyddogaethau eraill sydd gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â gwasanaethau bysiau lleol.

18. Mae **adran 5(1)(a)** yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru, yn gyntaf, benderfynu ar y gwasanaethau bysiau lleol sy'n ofynnol at ddibenion darparu trafnidiaeth ddiogel, integredig, gynaliadwy, effeithlon ac economaidd yng Nghymru.

19. Yna rhaid i Weinidogion Cymru lunio (mewn ymgynghoriad ag ystod o randdeiliaid), cyhoeddi a gosod gerbron Senedd Cymru Gynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun") sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt nodi manylion allweddol y gwasanaethau bysiau lleol hynny y nodwyd eu bod yn ofynnol at y dibenion a ddisgrifir uchod (**adran 5(1)(b), (2)** a **(3)**).

13. Where a service as a whole does not meet the requirements set out above but a part of it *does* meet those requirements, that part which does meet the requirements is to be treated as a local bus service for the purposes of the Act, except for **section 5(1)(a)** and the preparation of the Plan. (An example might be a long distance service between Cardiff and London that contains a few stops that happen to meet the definition of a local bus service due to their proximity: the part of the service that comprises those stops will be a local bus service for the purposes of the Act, but the Welsh Ministers will not need to consider whether those stops are a necessary element of the long distance service, for the purposes of determining which services are required under **section 5(1)(a).)**

14. Certain services are excluded from the definition of "local bus service". These are services where every vehicle is used under a permit granted under section 19 of the 1985 Act (permits for public service vehicles used by educational and other bodies), services where every vehicle is used in circumstances in which the conditions set out in Part 3 of Schedule 1 to the 1981 Act are met, excursions or tours (as defined in the 1985 Act), and rail replacement services (as defined in **section 1(4)(c)** of the Act).

15. **Section 3** defines "flexible local bus services" as local bus services which are so flexible that it is not practicable to identify their routes for the purposes of the Plan. "Standard local bus services" are all other local bus services. (This distinction reflects the fact that some local bus services in Wales may not have fixed routes, and that the system established by the Act needs to work for services of this type.)

16. **Section 4** sets out general objectives to which the Welsh Ministers must have regard when exercising any function under the Act. The objectives are not written in any order of importance, and each objective is important to delivery.

Part 2 – Functions of the Welsh Ministers relating to local bus services

17. This Part sets out the core duties and other functions of the Welsh Ministers relating to local bus services.

18. **Section 5(1)(a)** requires the Welsh Ministers to, first, determine the local bus services required for the purpose of the provision of safe, integrated, sustainable, efficient and economic transport in Wales.

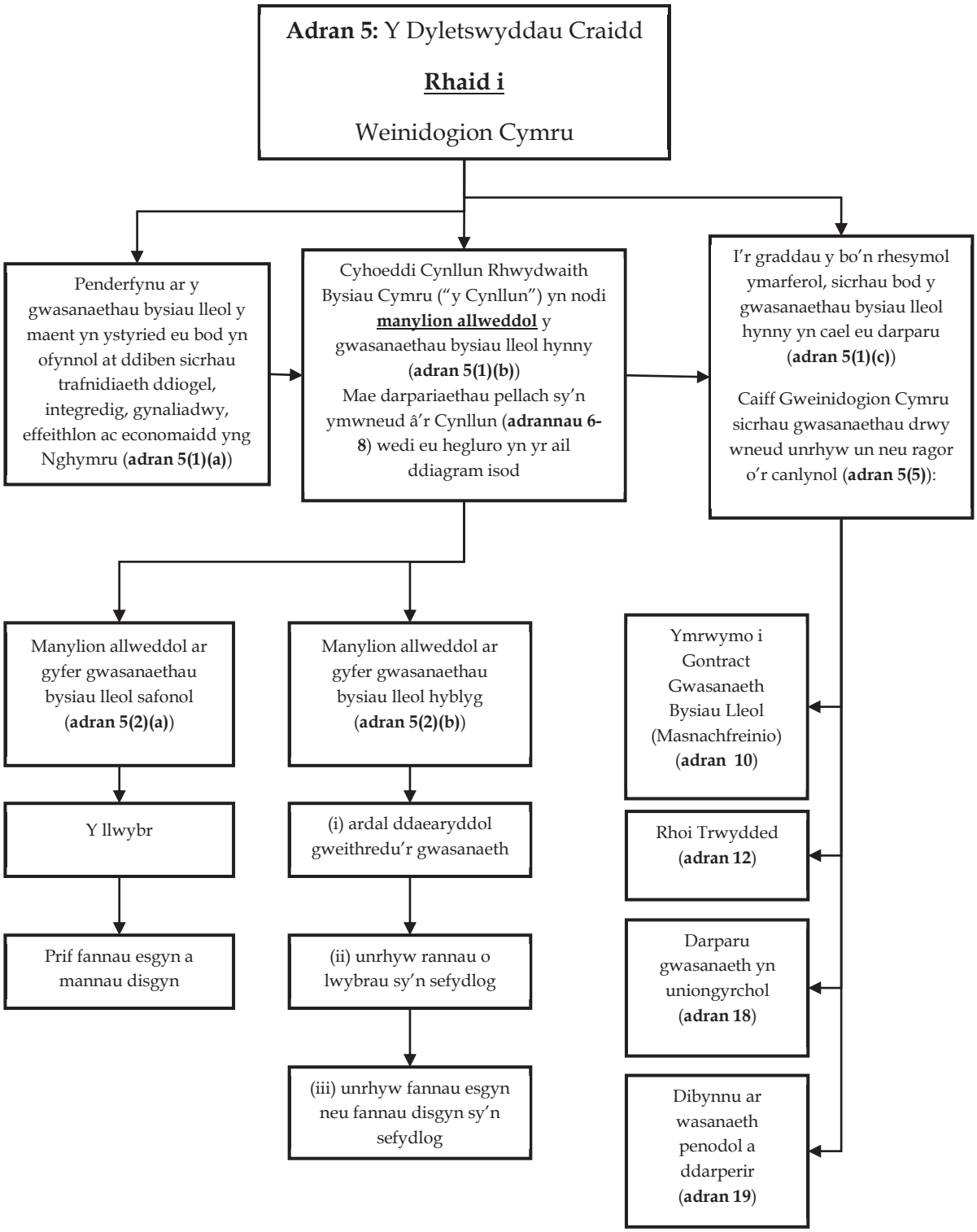
19. The Welsh Ministers must then prepare (in consultation with a range of stakeholders), publish, and lay before Senedd Cymru a Welsh Bus Network Plan ("the Plan") under which they will be required to set out the key particulars of those local bus services which have been identified as required for the purposes described above (**section 5(1)(b), (2) and (3)**).

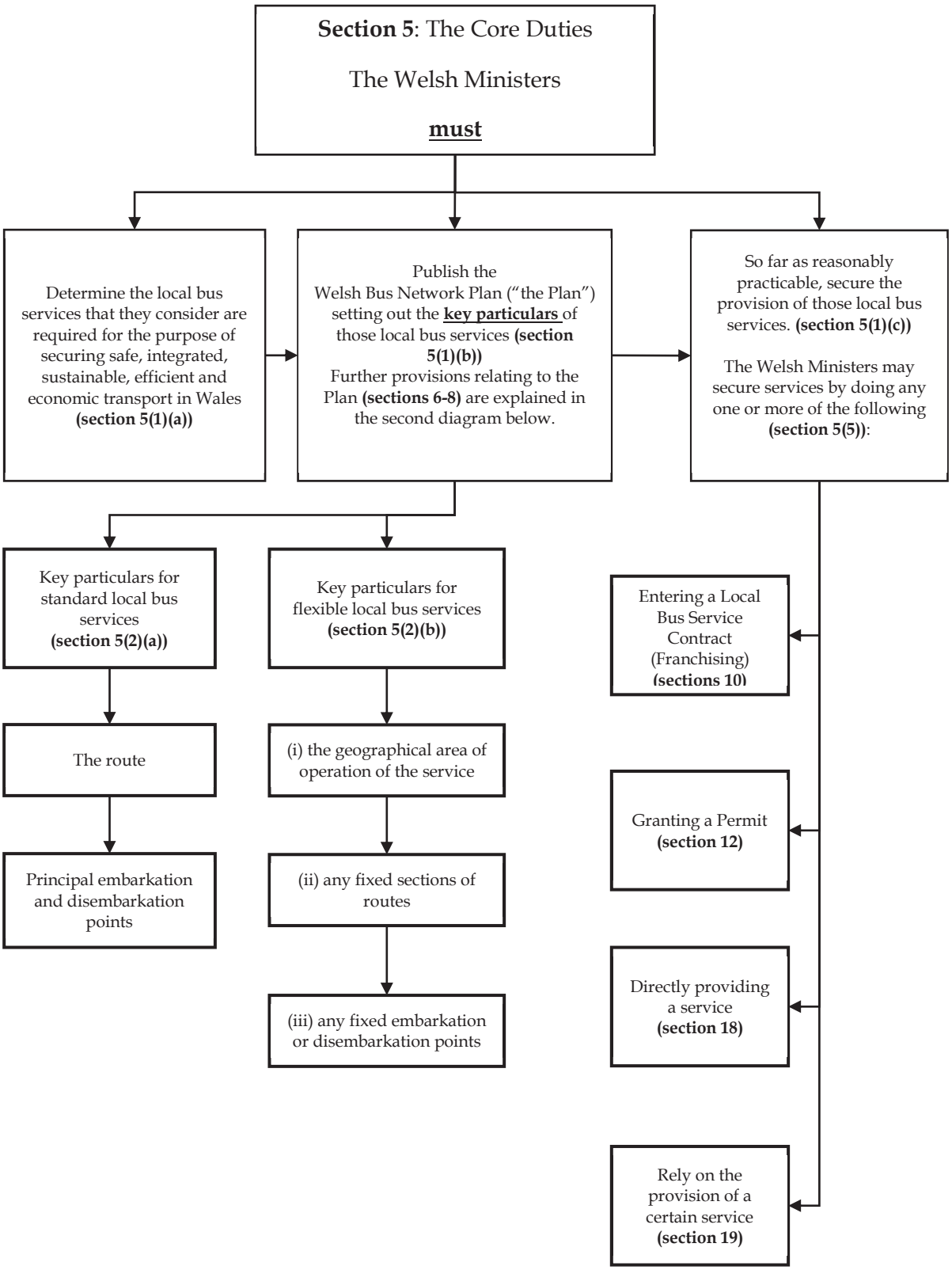
20. Yna rhaid i Weinidogion Cymru, os yw'n rhesymol ymarferol gwneud hynny, sicrhau'r gwasanaethau bysiau lleol hynny (**adran 5(1)(c)**). Mae'r diagram isod yn nodi sut y caiff Gweinidogion Cymru fodloni'r ddyletswydd i sicrhau gwasanaethau. Yn y bôn, gall Gweinidogion Cymru sicrhau gwasanaeth drwy ei fasnachfreinio (h.y. drwy ymrwymo i gontract gwasanaeth bysiau lleol mewn perthynas ag ef), drwy ei drwyddedu, drwy ei ddarparu'n uniongyrchol, neu drwy ddibynnu ar wasanaethau eraill penodol a ddarperir (**adran 5(5)**). Neu gallant ei sicrhau drwy ddefnyddio unrhyw gyfuniad o'r dulliau hyn (**adran 5(5)**).

21. Fe allai gwasanaeth pellter hir (er enghraifft, bws o Gaerdydd i Lundain) gynnwys elfen a fyddai'n bodloni'r diffiniad o "wasanaeth bysiau lleol". Os felly, gall Gweinidogion Cymru ddibynnu ar y rhan honno o'r gwasanaeth pellter hir (er nad oes rhaid ei hystyried at ddiben penderfynu pa wasanaethau sy'n ofynnol o dan **adran 5(1)(a)**) er mwyn cydymffurfio â'u dyletswydd i sicrhau gwasanaeth bysiau lleol sydd wedi ei nodi yng Nghynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun"), os yw hynny'n ffordd briodol ymlaen. (Disgwylir, yn ymarferol, fod elfen pellter byr o wasanaeth pellter hir, fel yn yr enghraifft hon, yn debygol o fod yn destun trwydded gwasanaeth bysiau lleol, yn hytrach na chontract.)

20. The Welsh Ministers must then, if reasonably practicable to do so, secure those local bus services (**section 5(1)(c)**). The diagram below sets out the ways in which the Welsh Ministers may satisfy the duty to secure. Essentially the Welsh Ministers can secure a service by franchising it (i.e. by entering into a local bus service contract in respect of it), by permitting it, by directly providing it, or by relying on the provision of certain other services (**section 5(5)**). Or they can secure it by using any combination of these methods (**section 5(5)**).

21. It may be that a long distance service (for instance, a bus from Cardiff to London) contains an element that would meet the definition of a "local bus service". If so, that part of the long distance service can be relied upon by the Welsh Ministers (despite not having to be considered for the purpose of determining which services are required under section 5(1)(a)) in order to comply with their duty to secure a local bus service that is set out in the Welsh Bus Network Plan ("the Plan"), if that is an appropriate way forward. (It is expected that in practice the short distance element of a long distance service, as in this example, is likely to be the subject of a local bus service permit, rather than a contract.)

Adran 5: Y Dyletswyddau Craidd
Rhaid i
Weinidogion Cymru
Penderfynu ar y gwasanaethau bysiau lleol y maent yn ystyried eu bod yn ofynnol at ddiben sicrhau trafnidiaeth ddiogel, integredig, gynaliadwy, effeithlon ac economaidd yng Nghymru (**adran 5(1)(a)**)
Cyhoeddi Cynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun") yn nodi **manylion allweddol** y gwasanaethau bysiau lleol hynny (**adran 5(1)(b)**)
Mae darpariaethau pellach sy'n ymwneud â'r Cynllun (**adrannau 6-8**) wedi eu hegluro yn yr ail ddiagram isod
I'r graddau y bo'n rhesymol ymarferol, sicrhau bod y gwasanaethau bysiau lleol hynny yn cael eu darparu (**adran 5(1)(c)**)
Caiff Gweinidogion Cymru sicrhau gwasanaethau drwy wneud unrhyw un neu ragor o'r canlynol (**adran 5(5)**):
Manylion allweddol ar gyfer gwasanaethau bysiau lleol safonol (**adran 5(2)(a)**)
Manylion allweddol ar gyfer gwasanaethau bysiau lleol hyblyg (**adran 5(2)(b)**)
Ymrwymo i Gontract Gwasanaeth Bysiau Lleol (Masnachfreinio) (**adran 10**)
Y llwybr
(i) ardal ddaearyddol gweithredu'r gwasanaeth
Rhoi Trwydded (**adran 12**)
Prif fannau esgyn a mannau disgyn
(ii) unrhyw rannau o lwybrau sy'n sefydlog
Darparu gwasanaeth yn uniongyrchol (**adran 18**)
(iii) unrhyw fannau esgyn neu fannau disgyn sy'n sefydlog
Dibynnu ar wasanaeth penodol a ddarperir (**adran 19**)

Section 5: The Core Duties
The Welsh Ministers
must
Determine the local bus services that they consider are required for the purpose of securing safe, integrated, sustainable, efficient and economic transport in Wales **(section 5(1)(a))**
Publish the Welsh Bus Network Plan ("the Plan") setting out the **key particulars** of those local bus services **(section 5(1)(b))**
Further provisions relating to the Plan **(sections 6-8)** are explained in the second diagram below.
So far as reasonably practicable, secure the provision of those local bus services. **(section 5(1)(c))**
The Welsh Ministers may secure services by doing any one or more of the following **(section 5(5))**:
Key particulars for standard local bus services **(section 5(2)(a))**
Key particulars for flexible local bus services **(section 5(2)(b))**
The route
Principal embarkation and disembarkation points
(i) the geographical area of operation of the service
(ii) any fixed sections of routes
(iii) any fixed embarkation or disembarkation points
Entering a Local Bus Service Contract (Franchising) **(sections 10)**
Granting a Permit **(section 12)**
Directly providing a service **(section 18)**
Rely on the provision of a certain service **(section 19)**

22. Mae **adran 6** yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â'r broses ar gyfer llunio, cyhoeddi a gosod y Cynllun. Bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio drafft o'r Cynllun. Wrth wneud hynny, bydd yn ofynnol iddynt roi sylw i ddogfennau penodol ac i swyddogaethau (h.y. pwerau a dyletswyddau) awdurdodau lleol o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Rhaid iddynt hefyd geisio barn pob awdurdod lleol yng Nghymru wrth lunio'r Cynllun drafft. Ar ôl llunio'r Cynllun drafft, bydd angen iddynt ymgynghori â rhanddeiliaid penodedig ar y Cynllun drafft cyn ei gyhoeddi fel Cynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun"). Bydd angen i Weinidogion Cymru osod y Cynllun gerbron Senedd Cymru cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl ei gyhoeddi.

23. Mae **adrannau 7** ac **8** yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â'r broses ar gyfer adolygu a diwygio'r Cynllun. Bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru adolygu'r Cynllun yn barhaus a diwygio'r Cynllun er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i nodi llwybrau a phrif fannau aros gwasanaethau bysiau lleol safonol ac ardaloedd daearyddol, ac unrhyw lwybrau sefydlog neu unrhyw fannau aros sefydlog, gwasanaethau bysiau lleol hyblyg. (Er hynny, mae hyn yn ddarostyngedig i eithriad: nid oes angen diwygio'r Cynllun os yw Gweinidogion Cymru yn ystyried y byddai'r diwygiad yn ymwneud â newid na fydd yn parhau i gael effaith am fwy na 14 o ddiwrnodau. Enghraifft bosibl fyddai gwyriad traffig am 5 diwrnod yn adlewyrchu gwaith ffordd, sy'n effeithio ar lwybr bws.) Wrth ystyried a ddylid diwygio'r Cynllun a natur unrhyw ddiwygiad, rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i ddogfennau penodol a swyddogaethau (h.y. pwerau a dyletswyddau) awdurdodau lleol o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Cyn gwneud diwygiad, bydd angen iddynt geisio barn awdurdodau lleol yr effeithir arnynt, llunio Cynllun drafft diwygiedig ac ymgynghori â rhanddeiliaid penodedig ar y Cynllun drafft diwygiedig, oni bai bod yr amodau yn **adran 8(1)(a)** neu **(b)** wedi eu bodloni. Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl gwneud diwygiad, rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi'r Cynllun diwygiedig. Yn ogystal, pan fo'r Cynllun yn cael ei ddiwygio, rhaid i Weinidogion Cymru osod copi o'r Cynllun gerbron Senedd Cymru, gyda datganiad yn nodi'r gwahaniaethau rhwng y Cynllun diwygiedig a'r copi o'r Cynllun a osodwyd gerbron Senedd Cymru yn fwyaf diweddar. Bydd angen gwneud hyn o fewn cyfnod o 13 mis ar ôl y dyddiad y gosodwyd y Cynllun ddiwethaf. Felly, er enghraifft, os bydd copi diwygiedig o'r Cynllun yn cael ei osod gerbron Senedd Cymru ar 1 Gorffennaf 2029, a bod diwygiadau'n cael eu gwneud iddo ym mis Ionawr 2030, mis Mawrth 2030, a mis Mehefin 2030, bydd angen gosod copi diwygiedig o'r Cynllun yn ymgorffori'r diwygiadau erbyn diwedd mis Gorffennaf 2030 fan bellaf.

24. Mae **adran 9** yn gosod dyletswydd ar awdurdod lleol pan geisir ei farn ar ddiwygiad arfaethedig i'r Cynllun o dan **adran 8(3)**. Rhaid i awdurdod lleol, wrth roi ei farn, roi sylw i anghenion unigolion yn ei ardal y mae'n ystyried eu bod yn defnyddio gwasanaethau bysiau lleol, neu'n debygol o ddefnyddio gwasanaethau bysiau lleol, y mae'r diwygiad arfaethedig yn effeithio arnynt, gan gynnwys yn benodol eu hanghenion mewn perthynas â hygyrchedd gwasanaethau bysiau lleol. Rhaid i awdurdod lleol hefyd ystyried a oes angen, er mwyn bodloni'r ddyletswydd hon i roi sylw i anghenion pobl leol, ymgynghori â phobl yn ei ardal.

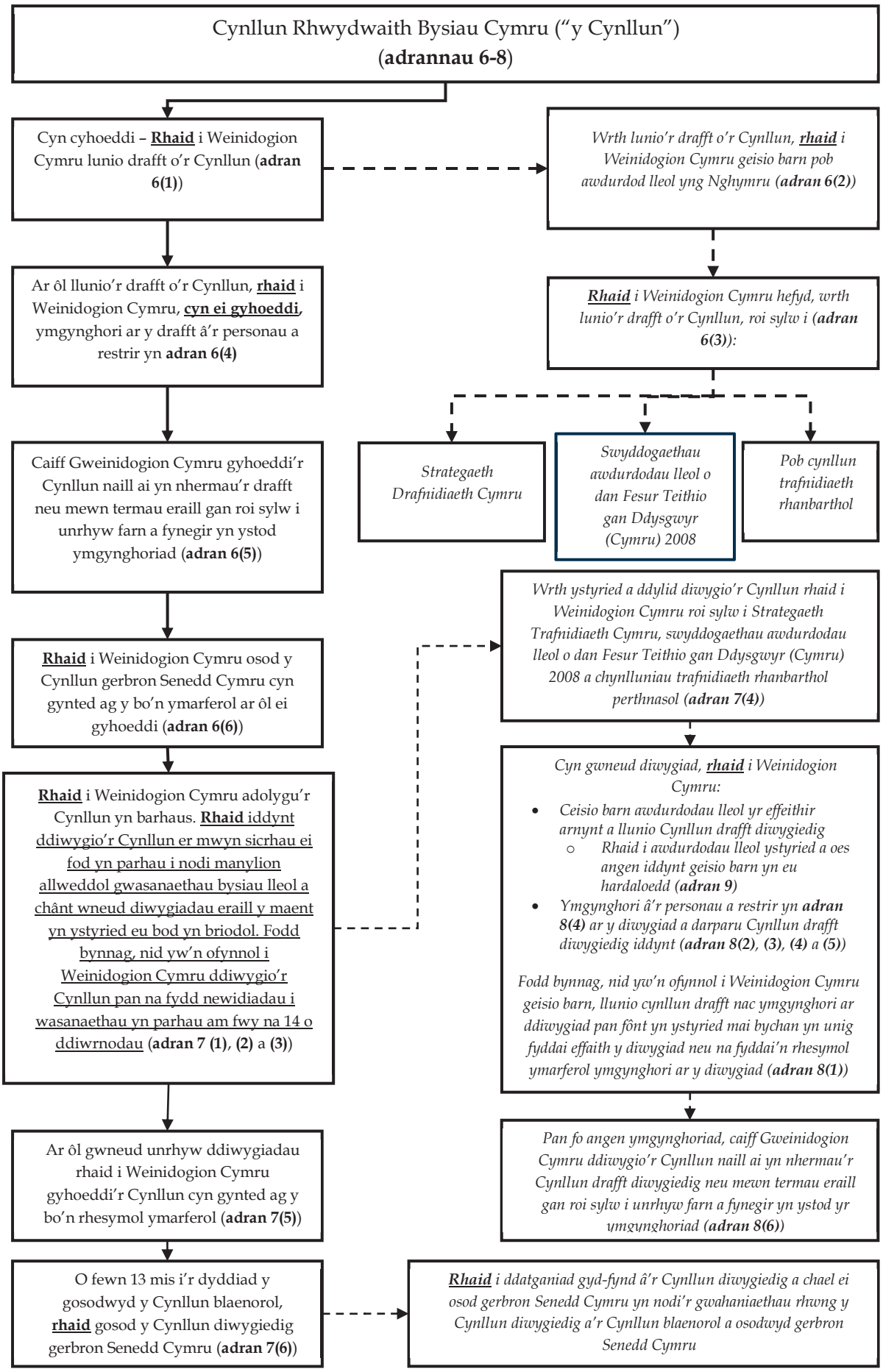
25. Mae'r diagram isod yn nodi rhagor o fanylion ynghylch y broses ar gyfer llunio, cyhoeddi, gosod ac adolygu'r Cynllun.

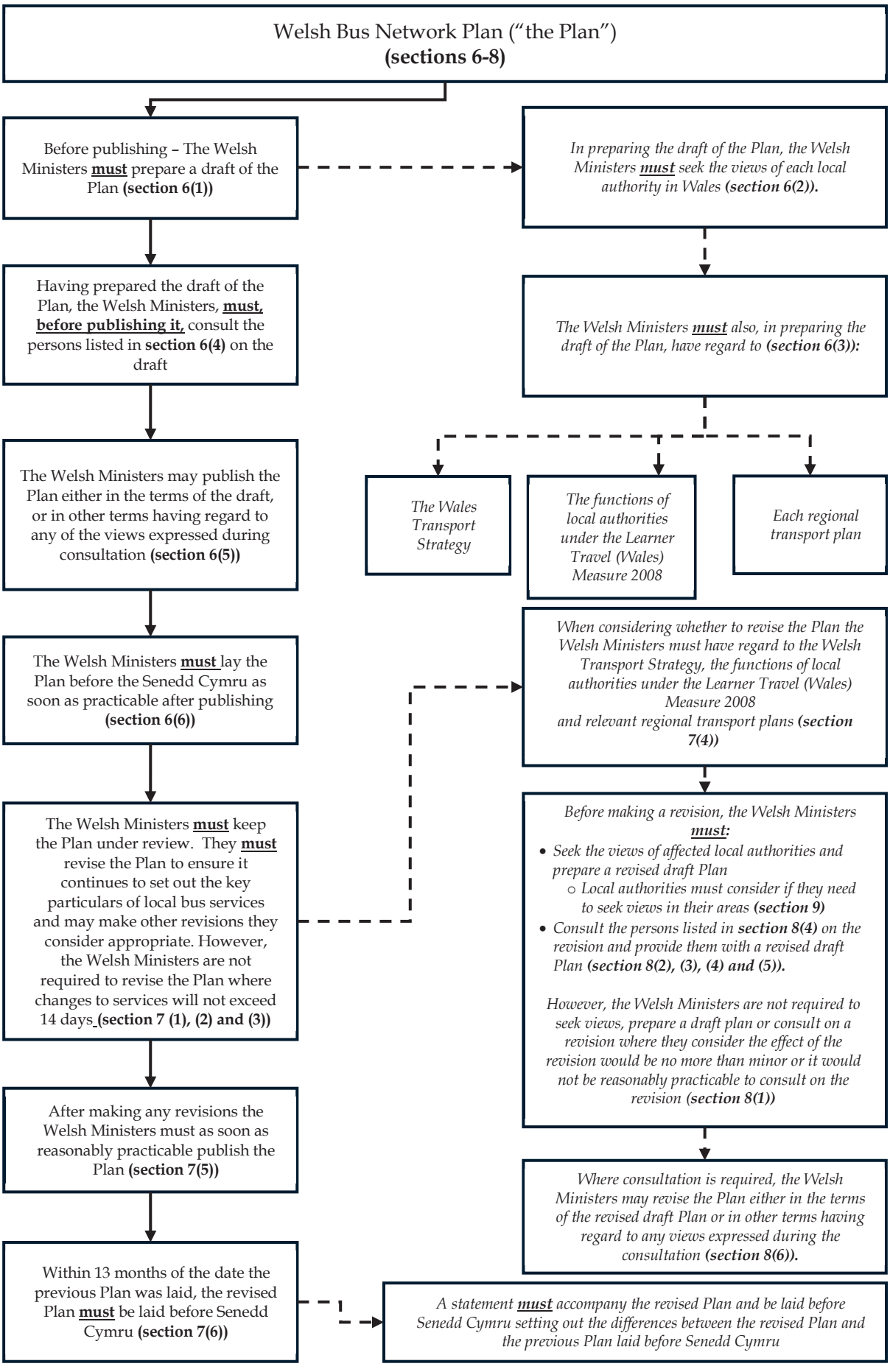
22. **Section 6** makes provision in respect of the process for preparing, publishing and laying the Plan. The Welsh Ministers will be required to prepare a draft of the Plan. In doing so, they will be required to have regard to certain documents and to the functions (i.e. the powers and duties) of local authorities under the Learner Travel (Wales) Measure 2008. They must also seek the views of each local authority in Wales when preparing the draft Plan. Having prepared the draft Plan, they will need to consult with specified stakeholders on the draft Plan prior to its publication as the Welsh Bus Network Plan ("the Plan"). The Welsh Ministers will need to lay the Plan before Senedd Cymru as soon as reasonably practicable after publication.

23. **Sections 7 and 8** make provision in respect of the process for review and revision of the Plan. The Welsh Ministers will be required to keep the Plan under review and revise the Plan to ensure it continues to set out the routes and principal stopping places of standard local bus services and the geographical areas, and any fixed routes or stopping places, of flexible local bus services. (Though this is subject to an exception: the Plan need not be revised if the Welsh Ministers consider that the revision would relate to a change that will not remain in effect for more than 14 days. An example might be a 5 day traffic detour reflecting roadworks, that affect the route of a bus.) When considering whether to revise the Plan and the nature of any revision, the Welsh Ministers must have regard to certain documents and the functions (i.e. the powers and duties) of local authorities under the Learner Travel (Wales) Measure 2008. Before making a revision, they will need to seek the views of affected local authorities, prepare a revised draft Plan and consult with specified stakeholders on the revised draft Plan, unless the conditions in **section 8(1)(a)** or **(b)** are met. As soon as reasonably practicable after making a revision, the Welsh Ministers must publish the revised Plan. In addition, where the Plan is revised, the Welsh Ministers must lay a copy of the Plan before Senedd Cymru, with a statement setting out the differences between it and the copy of the Plan that was most recently laid before Senedd Cymru. This will need to be done within a 13-month period following the date on which the Plan was last laid. So, for example, if a revised copy of the Plan is laid before Senedd Cymru on 1 July 2029, and revisions are made to it in January 2030, March 2030, and June 2030, a revised copy of the Plan incorporating the revisions will need to be laid by the end of July 2030 at the latest.

24. **Section 9** imposes a duty on a local authority when its views are sought on a proposed revision to the Plan under section 8(3). A local authority must, in giving its views, have regard to the needs of individuals in its area who it considers use, or are likely to use, local bus services affected by the proposed revision, including in particular their needs relating to the accessibility of local bus services. A local authority must also consider whether, in order to meet this duty to have regard to local peoples' needs, consultation with people in its area is needed.

25. The diagram below sets out further detail regarding the process for preparing, publishing, laying and reviewing the Plan.

Cynllun Rhwydwaith Bysiau Cymru ("y Cynllun")
(adrannau 6-8)
Cyn cyhoeddi – Rhaid i Weinidogion Cymru lunio drafft o'r Cynllun (adran 6(1))
Wrth lunio'r drafft o'r Cynllun, rhaid i Weinidogion Cymru geisio barn pob awdurdod lleol yng Nghymru (adran 6(2))
Ar ôl llunio'r drafft o'r Cynllun, rhaid i Weinidogion Cymru, cyn ei gyhoeddi, ymgynghori ar y drafft â'r personau a restrir yn adran 6(4)
Rhaid i Weinidogion Cymru hefyd, wrth lunio'r drafft o'r Cynllun, roi sylw i (adran 6(3)):
Strategaeth Drafnidiaeth Cymru
Swyddogaethau awdurdodau lleol o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008
Pob cynllun trafnidiaeth rhanbarthol
Caiff Gweinidogion Cymru gyhoeddi'r Cynllun naill ai yn nhermau'r drafft neu mewn termau eraill gan roi sylw i unrhyw farn a fynegir yn ystod ymgynghoriad (adran 6(5))
Wrth ystyried a ddylid diwygio'r Cynllun rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i Strategaeth Trafnidiaeth Cymru, swyddogaethau awdurdodau lleol o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 a chynlluniau trafnidiaeth rhanbarthol perthnasol (adran 7(4))
Rhaid i Weinidogion Cymru osod y Cynllun gerbron Senedd Cymru cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl ei gyhoeddi (adran 6(6))
Cyn gwneud diwygiad, rhaid i Weinidogion Cymru:
Ceisio barn awdurdodau lleol yr effeithir arnynt a llunio Cynllun drafft diwygiedig
Rhaid i awdurdodau lleol ystyried a oes angen iddynt geisio barn yn eu hardaloedd (adran 9)
Ymgynghori â'r personau a restrir yn adran 8(4) ar y diwygiad a darparu Cynllun drafft diwygiedig iddynt (adran 8(2), (3), (4) a (5))
Fodd bynnag, nid yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru geisio barn, llunio cynllun drafft nac ymgynghori ar ddiwygiad pan fônt yn ystyried mai bychan yn unig fyddai effaith y diwygiad neu na fyddai'n rhesymol ymarferol ymgynghori ar y diwygiad (adran 8(1))
Rhaid i Weinidogion Cymru adolygu'r Cynllun yn barhaus. Rhaid iddynt ddiwygio'r Cynllun er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i nodi manylion allweddol gwasanaethau bysiau lleol a chânt wneud diwygiadau eraill y maent yn ystyried eu bod yn briodol. Fodd bynnag, nid yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru ddiwygio'r Cynllun pan na fydd newidiadau i wasanaethau yn parhau am fwy na 14 o ddiwrnodau (adran 7 (1), (2) a (3))
Pan fo angen ymgynghoriad, caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r Cynllun naill ai yn nhermau'r Cynllun drafft diwygiedig neu mewn termau eraill gan roi sylw i unrhyw farn a fynegir yn ystod yr ymgynghoriad (adran 8(6))
Ar ôl gwneud unrhyw ddiwygiadau rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi'r Cynllun cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol (adran 7(5))
O fewn 13 mis i'r dyddiad y gosodwyd y Cynllun blaenorol, rhaid gosod y Cynllun diwygiedig gerbron Senedd Cymru (adran 7(6))
Rhaid i ddatganiad gyd-fynd â'r Cynllun diwygiedig a chael ei osod gerbron Senedd Cymru yn nodi'r gwahaniaethau rhwng y Cynllun diwygiedig a'r Cynllun blaenorol a osodwyd gerbron Senedd Cymru

Welsh Bus Network Plan ("the Plan")
(sections 6-8)
Before publishing – The Welsh Ministers **must** prepare a draft of the Plan **(section 6(1))**
*In preparing the draft of the Plan, the Welsh Ministers **must** seek the views of each local authority in Wales **(section 6(2)).***
Having prepared the draft of the Plan, the Welsh Ministers, **must, before publishing it,** consult the persons listed in **section 6(4)** on the draft
*The Welsh Ministers **must** also, in preparing the draft of the Plan, have regard to **(section 6(3)):***
The Wales Transport Strategy
The functions of local authorities under the Learner Travel (Wales) Measure 2008
Each regional transport plan
The Welsh Ministers may publish the Plan either in the terms of the draft, or in other terms having regard to any of the views expressed during consultation **(section 6(5))**
The Welsh Ministers **must** lay the Plan before the Senedd Cymru as soon as practicable after publishing **(section 6(6))**
*When considering whether to revise the Plan the Welsh Ministers must have regard to the Welsh Transport Strategy, the functions of local authorities under the Learner Travel (Wales) Measure 2008 and relevant regional transport plans **(section 7(4))***
The Welsh Ministers **must** keep the Plan under review. They **must** revise the Plan to ensure it continues to set out the key particulars of local bus services and may make other revisions they consider appropriate. However, the Welsh Ministers are not required to revise the Plan where changes to services will not exceed 14 days **(section 7 (1), (2) and (3))**
*Before making a revision, the Welsh Ministers **must:***
- *Seek the views of affected local authorities and prepare a revised draft Plan*
  - *Local authorities must consider if they need to seek views in their areas **(section 9)***
- *Consult the persons listed in **section 8(4)** on the revision and provide them with a revised draft Plan **(section 8(2), (3), (4) and (5)).***

*However, the Welsh Ministers are not required to seek views, prepare a draft plan or consult on a revision where they consider the effect of the revision would be no more than minor or it would not be reasonably practicable to consult on the revision **(section 8(1))***
After making any revisions the Welsh Ministers must as soon as reasonably practicable publish the Plan **(section 7(5))**
*Where consultation is required, the Welsh Ministers may revise the Plan either in the terms of the revised draft Plan or in other terms having regard to any views expressed during the consultation **(section 8(6)).***
Within 13 months of the date the previous Plan was laid, the revised Plan **must** be laid before Senedd Cymru **(section 7(6))**
*A statement **must** accompany the revised Plan and be laid before Senedd Cymru setting out the differences between the revised Plan and the previous Plan laid before Senedd Cymru*

Contractau Gwasanaeth Bysiau Lleol

26. Mae **adran 10** yn darparu i Weinidogion Cymru ymrwymo i gontractau gwasanaeth bysiau lleol mewn perthynas â gwasanaethau bysiau lleol er mwyn cyflawni eu dyletswydd o dan **adran 5(1)(c)**. Bydd contract gwasanaeth bysiau lleol yn rhoi hawl i weithredwr i weithredu un neu ragor o wasanaethau ac yn nodi telerau (gallai'r rhain, er enghraifft, ymwneud â materion megis amlder, amseru, taliadau teithio a safonau gwasanaeth) y bydd angen i'r gweithredwr gydymffurfio â hwy.

27. Dim ond i weithredwyr a chanddynt drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus neu drwydded bysiau cymunedol y gellir dyfarnu contractau gwasanaeth bysiau lleol. Pan ymrwymir i gontract gwasanaeth bysiau lleol mewn perthynas â gwasanaeth bysiau cymunedol (gwasanaeth sy'n bodloni gofynion adran 22(1) o Ddeddf 1985), rhaid i'r contract ei gwneud yn ofynnol i'r gwasanaeth gael ei ddarparu fel gwasanaeth bysiau cymunedol ac i bob cerbyd a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth gael ei ddefnyddio o dan drwydded bysiau cymunedol ac yn unol â hi.

28. Rhagwelir y bydd y rhan fwyaf o'r rhwydwaith bysiau lleol yng Nghymru yn cael ei grwpio yn becynnau masnachfraint sy'n cynnwys un neu ragor o wasanaethau. Yn ymarferol, er na chrybwyllir hyn yn y Ddeddf, rhagwelir y bydd gweithredwyr yn gwneud cais am gontractau gwasanaeth bysiau lleol fel rhan o ymarfer caffael, a gynhelir yn unol â deddfwriaeth gaffael. (Y ddeddfwriaeth berthnasol yw Deddf Caffael 2023 a Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023.) Rhagwelir mai Trafnidiaeth Cymru, yn y lle cyntaf, fydd yn gweinyddu ac yn rheoli'r broses dendro ar ran Gweinidogion Cymru.

29. Mae **adran 11** yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth mewn rheoliadau yn pennu telerau y mae rhaid eu cynnwys mewn contractau gwasanaeth bysiau lleol (pa un ai ar ffurf safonol ai peidio). Rhoddir enghreifftiau o faterion posibl telerau gofynnol yn yr adran, er nid osodir dyletswydd i wneud darpariaeth o'r math hwn, ac nid yw'r rhestr o enghreifftiau yn gynhwysfawr.

30. Bwriad y pŵer i bennu telerau gofynnol yw sicrhau bod y ddarpariaeth yn gyson ymhlith y gwahanol weithredwyr yn y rhwydwaith. Er y bydd rhai telerau yn cael eu cynnwys ym mhob contract, bydd hefyd wahaniaethau rhwng gwahanol fathau o gontractau. Mae hyn er mwyn cydnabod pa mor gymhleth yw daearyddiaeth Cymru a pha mor amrywiol yw'r farchnad gweithredwyr.

Local Bus Service Contracts

26. **Section 10** provides for the Welsh Ministers to enter into local bus service contracts in respect of local bus services in order to fulfil their duty under **section 5(1)(c)**. A local bus service contract will provide an operator with the right to operate one or more services and set out terms (these might for instance relate to matters such as frequency, timing, fares and standards of service) that the operator will need to comply with.

27. Local bus service contracts can only be awarded to operators who hold a PSV operator's licence or a community bus permit. Where a local bus service contract is entered into in respect of a community bus service (a service which meets the requirements of section 22(1) of the 1985 Act) the contract must require that the service is provided as a community bus service and that each vehicle used in providing the service is used under and in accordance with a community bus permit.

28. It is envisaged that most of the local bus network in Wales will be grouped into franchise packages made up of one or more service(s). In practice, although this is not mentioned in the Act, it is envisaged that operators will bid for local bus service contracts as part of a procurement exercise, conducted in line with procurement legislation. (The relevant legislation being the Procurement Act 2023 and the Social Partnership and Public Procurement (Wales) Act 2023.) It is envisaged that, in the first instance, Transport for Wales will administer and manage the tendering process on behalf of the Welsh Ministers.

29. **Section 11** allows the Welsh Ministers to make provision in regulations specifying terms that must be included in local bus service contracts (whether in a standard form or not). Examples of the possible subject matter of required terms are given in the section, although no duty to make provision of this type is imposed, and the list of examples is not exhaustive.

30. The power to specify required terms is intended to ensure consistency in delivery across different operators across the network. Whilst some terms will be included in all contracts, there will be some differences between different types of contracts. This is to recognise the complex geography and varied operator market in Wales.

Trwyddedau gwasanaeth bysiau lleol

31. Mae **adran 12** yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i roi trwydded i weithredwr yn awdurdodi'r gweithredwr hwnnw i ddarparu gwasanaeth bysiau lleol penodol. Caniateir arfer y pŵer hwnnw i gyflawni dyletswydd Gweinidogion Cymru o dan **adran 5(1)(c)**, neu pan fo gweithredwr yn dymuno darparu gwasanaeth bysiau lleol nad yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru ei sicrhau o dan **adran 5(1)(c)** (er enghraifft, oherwydd nad yw wedi ei bennu yn y Cynllun). (O dan yr amgylchiadau hyn, byddai angen trwydded er mwyn sicrhau nad yw'r gweithredwr yn mynd yn groes i'r cyfyngiad yn **adran 23** ar ddarparu gwasanaethau bysiau lleol, a drafodir isod.) Ni chaniateir i drwydded gael ei rhoi gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â gwasanaeth ond pan na fyddai'r gwasanaeth yn cael effaith andwyol sylweddol ar wasanaethau a ddarperir o dan gontract gwasanaeth bysiau lleol neu gan Weinidogion Cymru o dan **adran 18**, neu pan na fyddai'n anghyson â Strategaeth Trafnidiaeth Cymru. (Mae'r cyfyngiad hwn yn sicrhau, pan roddir trwydded i weithredwr i weithredu gwasanaeth nad yw'r ddyletswydd i sicrhau gwasanaethau mewn perthynas ag ef yn gymwys, na fydd y gwasanaeth hwnnw'n cael effaith andwyol ar y gwasanaethau hynny a sicrheir gan Weinidogion Cymru o dan y ddyletswydd i sicrhau gwasanaethau.) Dim ond i weithredwyr a chanddynt drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus neu drwydded bysiau cymunedol y gellir rhoi trwyddedau gwasanaeth bysiau lleol. Rhagwelir mai Trafnidiaeth Cymru, yn y lle cyntaf, fydd yn gweinyddu'r system drwyddedu ar ran Gweinidogion Cymru.

32. Mae **adran 13** yn ei gwneud yn ofynnol i drwydded bennu'r cyfnod y mae'n cael effaith ac yn egluro pan fydd trwydded yn peidio â chael effaith.

33. Mae **adran 14** yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch yr amodau y caniateir eu rhoi ynghlwm wrth drwyddedau ac mae'n pennu, pan roddir trwydded mewn perthynas â gwasanaeth bysiau cymunedol, fod rhaid i'r drwydded ei gwneud yn ofynnol i'r gwasanaeth gael ei ddarparu fel gwasanaeth bysiau cymunedol a bod rhaid i bob cerbyd a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth gael ei ddefnyddio o dan drwydded bysiau cymunedol ac yn unol â hi. Mae **adran 14** hefyd yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu amodau mandadol pellach y mae rhaid eu cynnwys mewn trwyddedau. Rhoddir enghreifftiau o faterion posibl amodau gofynnol yn yr adran, er nid osodir dyletswydd i wneud darpariaeth o'r math hwn, ac nid yw'r rhestr o enghreifftiau yn gynhwysfawr.

34. O dan **adran 14**, caiff Gweinidogion Cymru ddileu amod sydd ynghlwm wrth drwydded drwy roi hysbysiad i'r perwyl hwn i ddeiliad y drwydded. Mae'r adran hefyd yn darparu y cânt amrywio trwydded drwy roi amod newydd ynghlwm wrthi, neu drwy ddiwygio amod presennol. Ond bydd angen gwneud yr ail fath hwn o newid naill ai gyda chydsyniad deiliad y drwydded, neu o ganlyniad i ddarpariaeth a wneir mewn rheoliadau o dan **adran 14(2)**. Felly, er enghraifft, os yw rheoliadau a wneir o dan **adran 14(2)** yn pennu amod mandadol i'w gynnwys ym mhob trwydded, ac nad yw'r amod hwnnw eisoes ynghlwm wrth drwydded a roddwyd cyn i'r rheoliadau gael eu gwneud, caiff Gweinidogion Cymru roi'r amod hwnnw ynghlwm wrth y drwydded heb fod angen cael cydsyniad deiliad y drwydded.

Local bus service permits

31. **Section 12** provides the Welsh Ministers with a power to grant a permit to an operator authorising that operator to provide a particular local bus service. That power may be exercised to fulfil the Welsh Ministers' duty under **section 5(1)(c)**, or where an operator wants to provide a local bus service that the Welsh Ministers are not required to secure under **section 5(1)(c)** (for instance, because it is not specified in the Plan). (In these circumstances, a permit would be needed in order to avoid the operator falling foul of the **section 23** restriction on providing local bus services, discussed below.) A permit can only be granted by the Welsh Ministers in respect of a service where the service would not have a material adverse impact on services provided under a local bus service contract or by the Welsh Ministers under **section 18**, or be inconsistent with the Welsh Transport Strategy. (This restriction ensures that, where an operator is granted a permit to operate a service in respect of which the duty to secure services does not apply, that service will not have an adverse effect on those services that are secured by the Welsh Ministers under the duty to secure services.) Permits can only be awarded to operators who hold a PSV operator's licence or a community bus permit. It is envisaged that, in the first instance, Transport for Wales will administer the permitting system on behalf of the Welsh Ministers.

32. **Section 13** requires a permit to specify the period for which it has effect and explains when a permit ceases to have effect.

33. **Section 14** makes further provision about the conditions that may be attached to permits and specifies that where a permit is granted in respect of a community bus service, the permit must require the service to be provided as a community bus service and each vehicle used in providing the service to be used under, and in accordance with, a community bus permit. **Section 14** also provides the Welsh Ministers with a power to make regulations specifying further mandatory conditions that must be included in permits. Examples of the possible subject matter of required conditions are given in the section, although no duty to make provision of this type is imposed, and the list of examples is not exhaustive.

34. Under **section 14**, the Welsh Ministers can remove a condition attached to a permit by giving notice to this effect to the permit holder. The section also provides that they can vary a permit by attaching a new condition to it, or by revising an existing condition. But this second type of change will need to be made either with the permit holder's consent, or as the result of provision made in regulations under **section 14(2)**. So, for instance if regulations made under **section 14(2)** specify a mandatory condition to be included in all permits, and that condition is not already attached to a permit that was granted before the regulations were made, the Welsh Ministers can attach that condition to the permit without needing to obtain the permit holder's consent.

35. Mae **adran 16** yn gwneud darpariaeth sy'n ymwneud â dirymu trwyddedau a'u hatal dros dro. O dan **is-adran (1)**, caiff Gweinidogion Cymru ddirymu trwydded neu ei hatal dros dro os oes unrhyw un neu ragor o'r seiliau yn **is-adran (3)** wedi eu bodloni. Gwneir hyn drwy roi hysbysiad i ddeiliad y drwydded. O dan **is-adran (2)**, rhaid i'r hysbysiad nodi'r sail y caiff y drwydded ei dirymu neu ei hatal dros dro arni, y dyddiad pan fydd y diddymiad neu'r ataliad dros dro yn cymryd effaith, ac (yn achos atal dros dro yn unig), y cyfnod atal dros dro a'r amodau y mae angen eu bodloni cyn diwedd y cyfnod atal dros dro.

36. O dan **is-adran (4)**, gall y dirymiad neu'r ataliad dros dro gymryd effaith ar y dyddiad y rhoddir yr hysbysiad, neu ar ddyddiad yn y dyfodol a bennir yn yr hysbysiad (er bod hyn yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth a wneir gan reoliadau o dan **adran 16(5)**). Mae hyn yn rhoi'r hyblygrwydd i adlewyrchu difrifoldeb ac effaith y sail a nodwyd ar gyfer dirymu'r drwydded neu ei hatal dros dro.

37. Caiff rheoliadau o dan **adran 16(5)** addasu'r seiliau y caniateir dirymu trwydded neu ei hatal dros dro arnynt (gan gynnwys drwy ddileu'r seiliau presennol neu ychwanegu rhai newydd). Cânt hefyd wneud darpariaeth ynghylch pryd y mae dirymiad trwydded neu ataliad dros dro yn cymryd effaith.

38. Mae **adran 17** yn galluogi ceiswyr i apelio i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn erbyn:
    - Gwrthodiad i roi trwydded,
    - Amodau sydd ynghlwm wrth drwydded, gan gynnwys diwygiad i amod (ond nid yn erbyn amod sydd wedi ei roi ynghlwm wrthi o dan **adran 14(1)**),
    - Dirymiad trwydded,
    - Ataliad trwydded dros dro, hyd yr ataliad dros dro, neu'r amodau y mae'n ofynnol cydymffurfio â hwy yn ystod cyfnod yr ataliad dros dro.

39. Caiff y Tribiwnlys Haen Gyntaf, o dan **adran 17(6)**, gadarnhau'r penderfyniad sy'n destun yr apêl, ei ddiddymu, neu roi penderfyniad arall yn ei le.

Gweinidogion Cymru yn darparu gwasanaethau bysiau lleol

40. Mae **adran 18** yn darparu pŵer i Weinidogion Cymru i ddarparu gwasanaeth bysiau lleol (heblaw am wasanaeth bysiau cymunedol) yn uniongyrchol os ydynt wedi eu bodloni y byddai'n ffordd fwy effeithiol o gyflawni eu dyletswydd yn **adran 5(1)(c)** nag y byddai ymrwymo i gontract gwasanaeth bysiau lleol. Y bwriad yw y bydd Gweinidogion Cymru, yn y lle cyntaf, yn darparu gwasanaethau'n uniongyrchol drwy Trafnidiaeth Cymru.

35. **Section 16** makes provision relating to the revocation and suspension of permits. Under **subsection (1)**, the Welsh Ministers may revoke or suspend a permit if any of the grounds in **subsection (3)** are satisfied. This is effected by giving notice to the permit holder. Under **subsection (2)**, the notice must specify the grounds on which the permit is revoked or suspended, the date when the revocation or suspension takes effect, and (in the case of suspension only) the period of suspension and the conditions to be met before the end of the suspension period.

36. Under **subsection (4)**, the revocation or suspension can take effect on the date the notice is given, or on a future date specified in the notice (though this is subject to any provision made by regulations under **section 16(5))**. This gives flexibility to reflect the severity and impact of the identified grounds for revoking or suspending the permit.

37. Regulations under **section 16(5)** may modify the grounds upon which a permit may be revoked or suspended (including by removing existing grounds or adding new ones). They may also make provision about when the revocation or suspension of a permit takes effect.

38. **Section 17** enables applicants to appeal to the First-tier Tribunal against:
    - Refusal to grant a permit,
    - Conditions attached to a permit, including a revision of a condition (but not against a condition attached under **section 14(1)**),
    - Revocation of a permit,
    - Suspension of a permit, the length of the suspension, or the conditions that are required to be complied with during the period of the suspension.

39. The First-tier Tribunal may, under **section 17(6)**, uphold the decision which is the subject of the appeal, quash it, or substitute another decision for it.

Provision of local bus services by the Welsh Ministers

40. **Section 18** provides the Welsh Ministers with a power to provide a local bus service (other than a community bus service) directly if they are satisfied that it would be a more effective way of fulfilling their duty in **section 5(1)(c)** than entering into a local bus service contract would be. It is intended that the Welsh Ministers will, in the first instance, directly provide services via Transport for Wales.

Dibynnu ar wasanaethau penodol (adran 19)

41. Rhagwelir yn ymarferol y bydd y mathau a ganlyn o wasanaethau yn parhau i ddarparu adnodd trafnidiaeth pwysig:
    - Gwasanaethau sy'n gweithredu o dan drwydded o dan adran 19 neu 22 o Ddeddf 1985.
    - Gwasanaethau teithio i ddysgwyr sy'n caniatáu teithwyr sy'n talu am deithio (gweler adran 46(1) o Ddeddf 1981).
    - Gwasanaethau sy'n gweithredu fel y'i disgrifir yn Rhan 3 o Atodlen 1 i Ddeddf 1981. (Gwasanaethau a drefnir yn breifat yw'r gwasanaethau hyn, gan bersonau sy'n gweithredu'n annibynnol ar weithredwyr cerbydau. Bydd teithwyr ar y math hwn o wasanaeth i gyd yn talu'r un taliad teithio a byddant yn teithio i'r un cyrchfan. Ni chaiff y gwasanaethau hyn eu hysbysebu i'r cyhoedd.)

42. I gydnabod hyn, mae'r Ddeddf yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddibynnu ar wasanaeth o'r math hwn er mwyn bodloni'r ddyletswydd yn **adran 5(1)(c)** mewn perthynas â gwasanaeth bysiau lleol, heb orfod ymrwymo i gontract gwasanaeth bysiau lleol na rhoi trwydded i weithredwr y gwasanaeth. Mae hyn yn golygu, er enghraifft, os yw Gweinidogion Cymru yn penderfynu bod angen gwasanaeth bysiau lleol i ysbyty, a bod gwasanaeth a ddarperir o dan adran 22 o Ddeddf 1985 yn diwallu'r angen hwnnw (naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol), y gall Gweinidogion Cymru ddibynnu ar y gwasanaeth hwnnw (naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, yn dibynnu ar yr amgylchiadau) at ddibenion eu dyletswydd o dan **adran 5(1)(c)**, heb ymrwymo i gontract mewn perthynas ag ef, na rhoi trwydded i weithredwr y gwasanaeth.

Gwasanaethau trawsffiniol

43. Mae **adran 20** yn nodi sut y mae'r Ddeddf yn gymwys i wasanaethau trawsffiniol.

44. Mae gwasanaeth bysiau lleol safonol (fel y'i diffinnir yn **adran 3**) yn wasanaeth trawsffiniol at ddiben yr adran hon os yw llwybr y gwasanaeth wedi ei nodi yn y Cynllun ac os yw rhan o'r llwybr hwnnw yng Nghymru a rhan ohono yn Lloegr. Yn achos gwasanaeth bysiau lleol hyblyg (fel y'i diffinnir yn **adran 3** eto), mae'r gwasanaeth yn wasanaeth trawsffiniol os yw ei ardal weithredu ddaearyddol wedi ei nodi yn y Cynllun, ac os yw'r ardal hon yn cynnwys tir ar y ddwy ochr o'r ffin rhwng Cymru a Lloegr.

Reliance on certain services (section 19)

41. It is envisaged in practice that the following types of services will continue to provide an important transport resource:
    - Services operating under a permit under section 19 or 22 of the 1985 Act.
    - Learner travel services that allow fare paying passengers (see section 46(1) of the 1981 Act).
    - Services that operate as described in Part 3 of Schedule 1 to the 1981 Act. (These are services organised privately by persons acting independently of vehicle operators. Passengers on this type of service will all pay the same fare and will travel to the same destination. These services are not advertised to the public.)

42. In recognition of this, the Act allows the Welsh Ministers to rely on a service of this type in order to satisfy the duty in **section 5(1)(c)** in respect of a local bus service, without having to enter into a local bus service contract or grant a permit to its operator. This means for instance that if the Welsh Ministers determine that a local bus service to a hospital is needed, and a service provided under section 22 of the 1985 Act meets that need (either wholly or in part), the Welsh Ministers can rely on that service (either wholly or in part, depending on the circumstances) for the purposes of their duty under **section 5(1)(c)**, without entering a contract in respect of it, or granting a permit to its operator

Cross-border services

43. **Section 20** sets out how the Act applies to cross-border services.

44. A standard local bus service (as defined in **section 3**) is a cross-border service for the purpose of this section if the route of the service is set out in the Plan and that route is partly in Wales and partly in England. In the case of a flexible local bus service (as defined in **section 3** again), the service is a cross-border service if its geographical area of operation is set out in the Plan, and this area includes territory on both sides of the England/Wales border.

45. Effaith **adran 20** yw nad yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau'r rhan o wasanaeth trawsffiniol sy'n gweithredu yn Lloegr, ar yr amod eu bod yn ystyried, hyd yn oed os nad ydynt yn sicrhau'r gwasanaeth, y bydd yr angen am y gwasanaeth yng Nghymru yn cael ei ddiwallu (er enghraifft oherwydd ei fod yn cael ei ddarparu o dan drefniadau a wnaed yn Lloegr). Wrth ystyried a yw hyn yn wir, ni all Gweinidogion Cymru ystyried gwasanaethau a sicrhawyd gan gynghorau sir yn Lloegr o dan adran 63 o Ddeddf 1985 (sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynghorau sir sicrhau gwasanaethau sydd eu hangen na fyddent fel arall yn cael eu darparu). Mae'r gwaharddiad hwn yn ofynnol er mwyn sicrhau bod adran 63 o Ddeddf 1985 ac **adran 20** yn gallu gweithio gyda'i gilydd heb fynd mewn cylchau. Os mai effaith **adran 20** yw nad yw'n ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau'r rhan o wasanaeth trawsffiniol sydd yn Lloegr, mae hyn yn golygu na all y rhan o'r gwasanaeth hwnnw sydd yn Lloegr fod yn destun contract gwasanaeth bysiau lleol, ac ni ellir ei darparu'n uniongyrchol (gan nad yw'r pwerau mewn perthynas â chontractau gwasanaeth bysiau lleol a darpariaeth uniongyrchol ond ar gael pan fo gwasanaeth yn cael ei sicrhau at ddibenion y ddyletswydd yn **adran 5(1)(c)**). Gellid rhoi trwydded gwasanaeth bysiau lleol i'r gweithredwr i weithredu'r rhan o'r gwasanaeth sydd yn Lloegr; ond gan na fyddai'r cyfyngiad yn **adran 23** yn berthnasol i'r rhan o'r gwasanaeth sydd yn Lloegr, ni fyddai rhaid gwneud hynny, gan y gall y rhan o'r gwasanaeth sydd yn Lloegr weithredu heb drwydded gwasanaeth bysiau lleol. (Bydd y rhan o'r gwasanaeth sydd yn Lloegr fodd bynnag yn ddarostyngedig i unrhyw ofynion a osodir mewn deddfwriaeth mewn cysylltiad â darparu gwasanaethau o'r math hwn yn Lloegr.)

46. Pan fo'n ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau'r rhan o wasanaeth trawsffiniol sydd yn Lloegr, gellir sicrhau'r gwasanaeth trawsffiniol hwnnw (p'un a yw yng Nghymru neu yn Lloegr) drwy gontract gwasanaeth bysiau lleol, neu drwydded, neu ddarpariaeth uniongyrchol, neu drwy ddibynnu ar wasanaeth fel y'i disgrifir yn **adran 19**, neu drwy unrhyw gyfuniad o'r dulliau hyn, yn y ffordd arferol.

Gofynion adrodd

47. Mae **adran 21** yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio adroddiad yn nodi'r ffordd y mae arfer eu swyddogaethau o dan y Ddeddf gan Weinidogion Cymru dros y cyfnod adrodd wedi cyfrannu at gyflawni'r amcanion yn **adran 4**, a'r graddau y mae wedi gwneud hynny. (Fodd bynnag, nid yw'r gofyniad hwn yn cynnwys swyddogaethau Gweinidogion Cymru sy'n ymwneud â chychwyn y Ddeddf.)

48. Rhaid i'r adroddiad gael ei gyhoeddi a'i osod gerbron Senedd Cymru ddim hwyrach na 12 mis ar ôl diwedd y cyfnod adrodd. Mewn perthynas â'r adroddiad cyntaf, y cyfnod adrodd yw'r cyfnod o ddwy flynedd sy'n dechrau â'r dyddiad y daw'r ddyletswydd i sicrhau gwasanaethau o dan **adran 5(1)(c)** i rym i unrhyw raddau. (Felly, er enghraifft, os daw **adran 5(1)(c)** i rym gyntaf fel o ddyddiad penodol mewn perthynas ag ardal benodol, bydd y cyfnod yn dechrau fel o'r dyddiad hwnnw.) Cyfnodau adrodd dilynol yw cyfnodau olynol o bedair blynedd.

45. The effect of **section 20** is that the Welsh Ministers are not required to secure the part of a cross-border service that operates in England, provided that they consider that, even if they do not secure the service, Welsh needs for the service will be met (for instance because it is being provided under arrangements made in England). When considering whether this is the case, the Welsh Ministers cannot take account of services secured by county councils in England under section 63 of the 1985 Act (which requires county councils to secure needed services that would not otherwise be provided). This exclusion is required to ensure that section 63 of the 1985 Act and **section 20** can work together without circularity. Where the effect of **section 20** is that the Welsh Ministers are not required to secure the English part of a cross-border service, this means that the English part of that service cannot be the subject of a local bus service contract, or directly provided (in that the powers in respect of local bus service contracts and direct provision are available only where a service is secured for the purposes of the **section 5(1)(c)** duty). The operator could be granted a local bus service permit to operate the English part of the service; but since the English part of the service would not be within the **section 23** restriction, this would not be essential, in that the English part of the service can operate without a local bus service permit. (The English part of the service will however be subject to any requirements imposed in legislation in respect of the provision of services of this type in England.)

46. Where the Welsh Ministers are required to secure the English part of a cross-border service, that cross-border service (whether in England or Wales) can be secured through a local bus service contract, or a permit, or direct provision, or by relying on a service as described in **section 19**, or by any combination of these methods, in the usual way.

Reporting requirements

47. **Section 21** requires the Welsh Ministers to prepare a report setting out the way in which, and the extent to which, the Welsh Ministers' exercise of their functions under the Act over the reporting period has contributed to achieving the objectives in **section 4**. (This requirement does not encompass the Welsh Ministers' functions relating to commencement of the Act, however.)

48. The report must be published and laid before Senedd Cymru no later than 12 months after the end of the reporting period. In relation to the first report, the reporting period is the period of two years starting with the date on which the duty to secure services under **section 5(1)(c)** comes into force to any extent. (So that for instance if **section 5(1)(c)** is first brought into force as from a particular date in relation to a particular area, the period will start to run as from that date.) Subsequent reporting periods are successive periods of four years.

Hysbysiad i'w roi i gomisiynydd traffig

49. Mae **adran 22** yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru hysbysu comisiynydd traffig pan ymrwymir i gontract gwasanaeth bysiau lleol neu pan derfynir gwasanaeth o'r fath; a phan gaiff trwydded gwasanaeth bysiau lleol ei rhoi, ei dirymu neu ei hatal dros dro. Rhaid rhoi'r hysbysiad cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl y digwyddiad o dan sylw. Mae comisiynwyr traffig yn gyfrifol am orfodi'r cyfyngiad ar wasanaethau bysiau lleol a sefydlir o dan Ran 3 o'r Ddeddf. Bydd sicrhau bod ganddynt fynediad at wybodaeth yn ymwneud â gweithredu gwasanaethau bysiau lleol yn eu galluogi i gymryd camau gweithredu priodol pan fo angen.

Rhan 3 – Cyfyngiad ar ddarparu gwasanaethau bysiau lleol

50. Mae **adran 23** yn gwahardd unrhyw un rhag darparu gwasanaeth bysiau lleol yng Nghymru, oni bai bod y gwasanaeth hwnnw:
    (a) yn ddarostyngedig i gontract gwasanaeth bysiau lleol,
    (b) yn ddarostyngedig i drwydded gwasanaeth bysiau lleol, neu
    (c) yn cael ei ddarparu'n uniongyrchol gan Weinidogion Cymru o dan **adran 18**.

51. Mae **adran 23(2)** yn darparu nad yw'r cyfyngiad yn gymwys i wasanaethau bysiau cymunedol (h.y., gwasanaethau a ddarperir o dan drwydded o dan adran 22 o Ddeddf 1985) na gwasanaethau a ddarperir fel y'u disgrifir yn adran 46 o Ddeddf 1981 (h.y., gwasanaethau teithwyr sy'n talu am deithio ar fysiau ysgol). Mae hyn yn golygu y bydd y gwasanaethau bysiau lleol hyn yn gallu gweithredu yng Nghymru heb fod angen rhoi iddynt gontract neu drwydded gwasanaeth bysiau lleol. Mae'r adran hefyd yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n dwyn gwasanaethau eraill o fewn y cyfyngiad, neu sy'n eithrio gwasanaethau rhagddo (**adran 23(3)**).

52. Mae **adran 24** yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru hysbysu comisiynydd traffig os ydynt yn ystyried bod person yn gweithredu neu wedi gweithredu gwasanaeth bysiau lleol yn groes i **adran 23**.

53. O dan **adran 25**, os yw comisiynydd traffig wedi ei fodloni bod gwasanaeth yn cael ei weithredu, neu wedi cael ei weithredu, yn groes i'r cyfyngiad ac os yw'r person sy'n gweithredu'r gwasanaeth wedi methu â chymryd pob cam rhesymol i osgoi torri'r cyfyngiad, caiff y comisiynydd traffig osod cosb ariannol nad yw'n fwy na 110% o'r terfyn uchaf (fel y'i diffinnir yn yr adran) (**adran 25(2)(a)**) a/neu wneud un neu ragor o orchmynion o unrhyw ddisgrifiadau eraill a ragnodir gan Weinidogion Cymru mewn rheoliadau (**adran 25(2)(b)**).

54. Pan fo person yn methu â chydymffurfio â gorchymyn, a naill ai bod y gorchymyn wedi ei gadarnhau ar apêl, neu fod y cyfnod ar gyfer dwyn apêl wedi dod i ben heb fod apêl wedi ei dwyn, gall comisiynydd traffig osod cosb ariannol ychwanegol, eto nad yw'n fwy na 110% o'r terfyn uchaf (fel y'i diffinnir yn yr adran) (**adran 25(3)** a **(4)**). (Er na chyfeirir at hyn yn yr adran, yr effaith yw, mewn achos pan fo mwy nag un gorchymyn wedi ei wneud o dan **adran 25(2)**, ac na chydymffurfiwyd â hwy, y gall y comisiynydd traffig o bosibl osod cosb ychwanegol mewn cysylltiad â phob gorchymyn na chydymffurfiwyd ag ef.)

Notification to be given to a traffic commissioner

49. **Section 22** requires the Welsh Ministers to notify a traffic commissioner when a local bus service contract is entered into or terminated; and when a local bus service permit is granted, or revoked or suspended. The notification must be given as soon as reasonably practicable after the event in question. Traffic commissioners are responsible for enforcing the restriction on local bus services established under Part 3 of the Act. Ensuring they have access to information relating to the operation of local bus services will enable them to take appropriate action where required.

Part 3 - Restriction on providing local bus services

50. **Section 23** prohibits anyone from providing a local bus service in Wales, unless that service is:
    (a) subject to a local bus service contact,
    (b) subject to a local bus service permit, or
    (c) directly provided by the Welsh Ministers under **section 18**.

51. **Section 23(2)** provides that community bus services (i.e., services provided under a permit under section 22 of the 1985 Act) and services provided as described in section 46 of the 1981 Act (i.e., paying passengers on school buses) are not caught by the restriction. This means that these local bus services will be able to operate in Wales without needing to be granted a local bus service contract or permit. The section also confers power on the Welsh Ministers to make regulations that bring other services within the restriction, or exclude services from it (**section 23(3)**).

52. **Section 24** requires the Welsh Ministers to inform a traffic commissioner if they consider that a person is operating or has operated a local bus service in contravention of **section 23**.

53. Under **section 25**, if a traffic commissioner is satisfied that a service is being, or has been, operated in breach of the restriction and the person operating the service has failed to take all reasonable steps to avoid such a breach, the traffic commissioner may impose a monetary penalty not exceeding 110% of the upper limit (as defined in the section) (**section 25(2)(a)**) and/or make one or more orders of any other descriptions prescribed by the Welsh Ministers in regulations (**section 25(2)(b)**).

54. Where a person fails to comply with an order, and either the order has been upheld on appeal, or the period within which an appeal can be brought has elapsed and no appeal has been made, an additional monetary penalty, again not exceeding 110% of the upper limit (as defined in the section) can be imposed by a traffic commissioner (**section 25(3) and (4)**). (Although this is not referred to in the section, the effect is that in a case where more than one order is made under **section 25(2)**, and not complied with, the traffic commissioner can potentially impose an additional penalty in respect of each order that has not been complied with.)

55. Y terfyn uchaf ar gyfer gweithredwr sydd wedi ei drwyddedu i ddefnyddio cerbydau o dan drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus yw'r swm a gyfrifir drwy luosi cyfanswm nifer y cerbydau a ddefnyddir o dan yr holl drwyddedau gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus a ddelir gan y gweithredwr hwnnw â swm a bennir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru neu, os nad oes swm wedi ei bennu, â £550. Y terfyn uchaf ar gyfer gweithredwr nad yw wedi ei drwyddedu i ddefnyddio cerbydau o dan drwydded cerbydau gwasanaeth cyhoeddus yw swm a bennir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru neu, os nad oes swm wedi ei bennu, £550.

56. Mae **adran 26** yn galluogi gwneud apelau i'r Uwch Dribiwnlys, yn erbyn gorchymyn a wneir o dan **adran 25(2)** (mewn perthynas â thorri'r cyfyngiad), a gorchymyn a wneir o dan **adran 25(3)** (mewn perthynas â methiant i gydymffurfio â gorchymyn o dan **adran 25(2)**), ac mae'n darparu i'r Uwch Dribiwnlys gadarnhau'r gorchymyn y dygwyd yr apêl mewn perthynas ag ef, neu ddiddymu'r gorchymyn, neu roi gorchymyn arall yn ei le.

Rhan 4 - Gwybodaeth a data

57. Mae **Rhan 4** yn gwneud darpariaeth ynghylch gwybodaeth sydd i'w darparu i Weinidogion Cymru, a gwybodaeth sydd i'w rhoi i aelodau'r cyhoedd.

58. Mae **adran 27** yn galluogi Gweinidogion Cymru i roi hysbysiad yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwyr a chyn-weithredwyr gwasanaethau penodol (gwasanaethau bysiau lleol, gwasanaethau adran 19, a gwasanaethau Rhan 3 o Atodlen 1) ddarparu gwybodaeth i Weinidogion Cymru. Rhaid i'r wybodaeth y mae'n ofynnol ei darparu fod o fath a bennir mewn rheoliadau o dan yr adran; a rhaid i Weinidogion Cymru ystyried bod ei hangen at ddibenion arfer eu swyddogaethau o dan Ran 2 neu 3 o'r Ddeddf, neu eu swyddogaethau eraill sy'n arferadwy mewn perthynas â chontract gwasanaeth bysiau lleol neu drwydded gwasanaeth bysiau lleol, neu wasanaeth y maent yn dibynnu arno o dan **adran 19** (enghraifft bosibl fyddai monitro phyncerwydd y gwasanaeth a ddarperir o dan gytundeb gwasanaeth bws lleol, at ddibenion contractiol). Rhagwelir y bydd y data a gesglir o dan y ddarpariaeth hon o ddefnydd, yn benodol, wrth lunio a diwygio'r Cynllun. Ni ellir gofyn am wybodaeth os yw'n ymwneud â chyfnod sy'n dod i ben fwy na 5 mlynedd cyn y dyddiad y rhoddir yr hysbysiad, neu â dyddiad sy'n fwy na 5 mlynedd cyn y dyddiad y rhoddir yr hysbysiad.

59. Rhoddir enghreifftiau o'r mathau posibl o wybodaeth y caniateir ei phennu mewn rheoliadau o dan yr adran yn yr adran, er nid osodir dyletswydd i bennu'r mathau penodol hyn o wybodaeth, ac nid yw'r rhestr o enghreifftiau yn gynhwysfawr.

60. Rhaid i reoliadau a wneir o dan **adran 27** hefyd wneud darpariaeth ynghylch apelau a gallant wneud darpariaeth ynghylch datgelu gwybodaeth. Gellid defnyddio'r pŵer hwn, er enghraifft, i wneud darpariaeth ynghylch sut y dylid defnyddio gwybodaeth a geir o dan yr adran hon.

55. The upper limit for an operator who is licensed to use vehicles under a PSV operator's licence is the amount calculated by multiplying the total number of vehicles used under all the PSV licences held by that operator by an amount specified in regulations by the Welsh Ministers or, if no amount is specified, by £550. The upper limit for an operator who is not licensed to use vehicles under a PSV licence is an amount specified in regulations by the Welsh Ministers or, if no amount is specified, £550.

56. **Section 26** enables appeals to be made to the Upper Tribunal, against an order made under **section 25(2)** (in respect of a breach of the restriction), and an order made under **section 25(3)** (in respect of a failure to comply with an order under **section 25(2))**, and provides for the Upper Tribunal to uphold the order in respect of which the appeal was brought, or to quash it, or to substitute another order for it.

Part 4 - Information and data

57. **Part 4** makes provision about information that is to be provided to the Welsh Ministers, and information that is to be made available to members of the public.

58. **Section 27** enables the Welsh Ministers to give notice requiring operators and former operators of certain services (local bus services, section 19 services, and Part 3 of Schedule 1 services) to provide information to the Welsh Ministers. The information that is required to be provided must be of a type specified in regulations under the section; and the Welsh Ministers must consider that it is needed for the purposes of the exercise of their functions under Part 2 or 3 of the Act, or other functions of theirs that are exercisable in respect of a local bus service contract or a local bus service permit, or a service relied on by them under **section 19** (an example might be monitoring the punctuality of service provided under a local bus service contract, for contractual purposes) It is envisaged that the data collected under this provision will, in particular, assist with the development and revision of the Plan. Information cannot be requested if it relates to a period ending more than 5 years before, or to a date that is more than 5 years before, the date on which the notice is given.

59. Examples of the possible types of information that may be specified in regulations under the section are given in the section, although no duty to specify these specific types of information is imposed, and the list of examples is not exhaustive.

60. Regulations made under **section 27** must also make provision about appeals and may make provision about disclosure of information. This power could be used for instance to make provision about how information obtained under this section is to be used.

61. Mae **adran 28** yn galluogi Gweinidogion Cymru i roi hysbysiad i awdurdodau lleol neu gynghorau cymuned yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ddarparu gwybodaeth a bennir yn yr hysbysiad. Rhaid i'r wybodaeth sy'n ofynnol fod o fath a bennir mewn rheoliadau o dan yr adran hon, a rhaid i Weinidogion Cymru ystyried bod ei hangen ar gyfer arfer eu swyddogaethau o dan Ran 2. Y bwriad yw defnyddio'r pŵer hwn i'w gwneud yn ofynnol darparu gwybodaeth sydd ar gael i awdurdodau lleol a chynghorau cymuned, sy'n ymwneud â materion fel llwybrau bysiau, arosfannau bysiau a seilwaith, a fydd yn berthnasol ar gyfer llunio a rheoli'r Cynllun, a helpu i sicrhau gwasanaethau. Rhoddir enghreifftiau o'r mathau posibl o wybodaeth y caniateir ei phennu mewn rheoliadau o dan yr adran yn yr adran, er nid osodir dyletswydd i bennu'r mathau penodol hyn o wybodaeth, ac nid yw'r rhestr o enghreifftiau yn gynhwysfawr.

62. Mae **adran 29** yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud trefniadau i sicrhau bod gwybodaeth a bennir mewn rheoliadau o dan yr adran hon yn cael ei rhoi i'r cyhoedd. Rhaid i'r rheoliadau hefyd bennu sut a phryd y mae'r wybodaeth i gael ei darparu i'r cyhoedd. Y bwriad yw sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rhoi i'r cyhoedd yn y ffordd fwyaf effeithiol a phriodol ar gyfer y math o wybodaeth o dan sylw. Rhoddir enghreifftiau o'r mathau posibl o wybodaeth y caniateir ei phennu mewn rheoliadau o dan yr adran yn yr adran, er nid osodir dyletswydd i bennu'r mathau penodol hyn o wybodaeth, ac nid yw'r rhestr o enghreifftiau yn gynhwysfawr.

63. Mae **adran 30** yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i weithredwyr gwasanaethau penodol (gwasanaethau bysiau lleol, gwasanaethau adran 19 y dibynnir arnynt fel y'u disgrifir yn **adran 19** o'r Ddeddf, a gwasanaethau Rhan 3 o Atodlen 1 y dibynnir arnynt fel y'u disgrifir yn **adran 19** o'r Ddeddf) ddarparu gwybodaeth i Weinidogion Cymru. Rhaid i'r wybodaeth a bennir yn y rheoliadau fod yn wybodaeth y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn ofynnol at ddibenion eu dyletswydd o dan **adran 29** i wneud trefniadau i sicrhau bod gwybodaeth ar gael i'r cyhoedd. Rhaid i reoliadau a wneir o dan **adran 30** bennu sut a phryd y mae gwybodaeth i gael ei darparu.

64. Mae **adran 31** yn eithrio o'r gofynion rhannu gwybodaeth yn **adrannau 27**, **28** a **30** unrhyw wybodaeth a fyddai'n ddarostyngedig i fraint gyfreithiol mewn achos cyfreithiol.

65. O dan **adran 32**, os bydd comisiynydd traffig wedi ei fodloni bod person, heb esgus rhesymol, wedi methu â darparu gwybodaeth yn unol â hysbysiad **adran 27** neu reoliadau a wneir o dan **adran 30**, caiff y comisiynydd traffig osod cosb ariannol nad yw'n fwy na 110% o'r terfyn uchaf (fel y'i diffinnir yn yr adran) (**adran 32(2)(a)**) a/neu wneud un neu ragor o orchmynion o unrhyw ddisgrifiad arall a ragnodir gan Weinidogion Cymru mewn rheoliadau (**adran 32(2)(b)**). Pan fo gweithredwr yn methu â chydymffurfio â gorchymyn o dan **adran 32(2)**, a naill ai bod y gorchymyn wedi ei gadarnhau ar apêl neu fod y cyfnod ar gyfer dwyn apêl wedi dod i ben ac nad oes apêl wedi ei dwyn, gall comisiynydd traffig osod cosb ariannol ychwanegol, eto nad yw'n fwy na 110% o'r terfyn uchaf (fel y'i diffinnir yn yr adran) (**adran 32(3)**). (Er na chyfeirir at hyn yn yr adran, yr effaith yw, mewn achos pan fo mwy nag un gorchymyn wedi ei wneud o dan **adran 32(2)**, ac na chydymffurfiwyd â hwy, y gall y comisiynydd traffig o bosibl osod cosb ychwanegol mewn perthynas â phob gorchymyn na chydymffurfiwyd ag ef.)

61. **Section 28** enables the Welsh Ministers to give notice to local authorities or community councils requiring them to provide information specified in the notice. The information required must be of a type specified in regulations under this section, and the Welsh Ministers must consider that it is required for the exercise of their functions under Part 2. The intention is to use this power to require the provision of information that is available to local authorities and community councils, relating to matters such as bus routes, bus stops and infrastructure, which will be relevant for the development and management of the Plan, and assist with securing services. Examples of the possible types of information that may be specified in regulations under the section are given in the section, although no duty to specify these specific types of information is imposed, and the list of examples is not exhaustive.

62. **Section 29** places a duty on the Welsh Ministers to make arrangements to secure that information specified in regulations under this section is made available to the public. The regulations must also specify how and when the information is to be provided to the public. The intention is to ensure that information is made available to the public in whatever way is most effective and appropriate for the type of information concerned. Examples of the possible types of information that may be specified in regulations under the section are given in the section, although no duty to specify these specific types of information is imposed, and the list of examples is not exhaustive.

63. **Section 30** enables the Welsh Ministers to make regulations requiring operators of certain services (local bus services, **section 19** services that are relied on as described in section 19 of the Act, and Part 3 of Schedule 1 services that are relied on as described in section 19 of the Act) to provide information to the Welsh Ministers. The information specified in the regulations must be information that the Welsh Ministers consider is required for the purposes of their duty under **section 29** to make arrangements to secure that information is available to the public. Regulations made under **section 30** must specify how and when information is to be provided.

64. **Section 31** excludes from the information sharing requirements in **sections 27**, **28** and **30** any information that would be subject to legal privilege in legal proceedings.

65. Under **section 32**, if a traffic commissioner is satisfied that a person has, without reasonable excuse, failed to provide information in accordance with a **section 27** notice or regulations made under **section 30**, the traffic commissioner may impose a monetary penalty not exceeding 110% of the upper limit (as defined in the section) (**section 32(2)(a)**) and/or make one or more orders of any other description prescribed by the Welsh Ministers in regulations (**section 32(2)(b)**). Where an operator fails to comply with an order under **section 32(2)**, and either the order has been upheld on appeal or the period within which an appeal can be brought has elapsed and no appeal has been made, an additional monetary penalty, again not exceeding 110% of the upper limit (as defined in the section) can be imposed by a traffic commissioner (**section 32(3)**). (Although this is not referred to in the section, the effect is that in a case where more than one order is made under **section 32(2)**, and not complied with, the traffic commissioner can potentially impose an additional penalty in respect of each order that has not been complied with.)

66. Y terfyn uchaf ar gyfer gweithredwr sydd wedi ei drwyddedu i ddefnyddio cerbydau o dan drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus yw'r swm a gyfrifir drwy luosi cyfanswm nifer y cerbydau a ddefnyddir o dan yr holl drwyddedau gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus a ddelir gan y gweithredwr hwnnw (ar yr adeg y rhoddir yr hysbysiad o dan **adran 27** neu os yw'r gweithredwr yn methu â darparu gwybodaeth y gofynnir amdani o dan **adran 28)** â swm a bennir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru neu, os nad oes swm wedi ei bennu, â £550. Y terfyn uchaf ar gyfer gweithredwr nad yw wedi ei drwyddedu i ddefnyddio cerbydau o dan drwydded gweithredwr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus yw swm a bennir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru neu, os nad oes swm wedi ei bennu, £550.

67. Mae **adran 33** yn galluogi gwneud apelau i'r Uwch Dribiwnlys, yn erbyn gorchymyn a wneir gan gomisiynydd traffig o dan **adran 32(2)** neu **(3)**, ac yn galluogi'r Uwch Dribiwnlys i gadarnhau'r gorchymyn y dygwyd yr apêl mewn perthynas ag ef, neu ddiddymu'r gorchymyn, neu roi gorchymyn arall yn ei le.

Rhan 5 - Pwerau a Dyletswyddau Awdurdodau Lleol

68. Mae **Rhan 5** yn diwygio darpariaethau statudol sy'n ymwneud â dyletswyddau a phwerau penodol sydd gan awdurdodau lleol mewn perthynas â gwasanaethau bysiau.

69. Mae **adran 34** yn diwygio adran 66 o Ddeddf 1985 i eithrio awdurdodau lleol yng Nghymru rhag y cyfyngiad, a osodir gan yr adran honno, mewn cysylltiad â darparu gwasanaethau bysiau lleol gan awdurdod lleol. (Nid yw hyn yn effeithio ar y ffaith, er mwyn darparu gwasanaeth bysiau lleol sy'n ddarostyngedig i'r cyfyngiad yn **adran 23**, y bydd angen i awdurdod lleol fod wedi cael contract gwasanaeth bysiau lleol neu drwydded gwasanaeth bysiau lleol.)

70. Pan fo awdurdodau lleol yn dymuno gweithredu gwasanaethau bysiau'n fasnachol, bydd angen iddynt sefydlu cwmni, a'r disgwyl yw y byddant yn dibynnu ar y pŵer cymhwysedd cyffredinol yn adran 24 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i wneud hyn.

71. Nid yw'r diwygiad a wneir i adran 66 o Ddeddf 1985 yn effeithio ar y ddau gwmni bysiau awdurdod lleol ("Bws Caerdydd" a "Bws Casnewydd") sy'n gweithredu yng Nghymru (yn rhinwedd eithriadau penodol i gyfyngiad yn adran 66) cyn i'r diwygiad i adran 66 ddod i rym. Ffurfiwyd y cwmnïau hyn o dan adran 67 o Ddeddf 1985, yn ddarostyngedig i ofynion a nodir yn adrannau 73 i 79 o Ddeddf 1985, ac nid yw'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â'r gofynion hyn. Fodd bynnag, pe bai awdurdod lleol sy'n darparu gwasanaethau bysiau lleol drwy gwmni bysiau a oedd yn bodoli cyn i'r diwygiad i adran 66 ddod i rym yn sefydlu cwmnïau newydd i ddarparu gwasanaethau bysiau, ar ôl i'r diwygiad hwnnw ddod i rym, ni fyddai'r gofynion a nodir yn adrannau 73 i 79 o Ddeddf 1985 yn gymwys i'r cwmnïau newydd hynny.

66. The upper limit for an operator who is licensed to use vehicles under a PSV operator's licence is the sum calculated by multiplying the total number of vehicles used under all the PSV licences held by that operator (at the time the notice is given under **section 27** or the operator fails to provide information requested under **section 28**) by an amount specified in regulations by the Welsh Ministers or, if no amount is specified, by £550. The upper limit for an operator who is not licensed to use vehicles under a PSV licence is an amount specified in regulations by the Welsh Ministers or, if no amount is specified, £550.

67. **Section 33** enables appeals to be made to the Upper Tribunal, against an order made by a traffic commissioner under **section 32(2) or (3)**, and enables the Upper Tribunal to uphold the order in respect of which the appeal was brought, or to quash it, or to substitute another order for it.

Part 5 - Local Authority Powers and Duties

68. **Part 5** amends statutory provisions relating to certain duties and powers of local authorities in relation to bus services.

69. S**ection 34** amends section 66 of the 1985 Act to exclude local authorities in Wales from the restriction, imposed by that section, in respect of the provision of local bus services by a local authority. (This does not affect the fact that, in order to provide a local bus service that is subject to the restriction in **section 23**, a local authority will need to have been granted a local bus service contract or local bus service permit.)

70. Where local authorities wish to run bus services commercially, they will need to establish a company, and it is expected that they will rely on the general power of competence ("GPOC") contained in section 24 of the Local Government and Elections (Wales) Act 2021 to do this.

71. The amendment made to section 66 of the 1985 Act does not affect the two local authority bus companies ("Cardiff Bus" and "Newport Bus") operating in Wales (by virtue of certain exceptions to the section 66 restriction) prior to the amendment to section 66 coming into force. These companies were formed under section 67 of the 1985 Act, subject to requirements set out in sections 73 to 79 of the 1985 Act, and the Act does not make provision in relation to these requirements. However if a local authority providing local bus services through a bus company existing before the coming into force of the amendment to section 66 were to establish new companies to provide bus services, after the coming into force of that amendment, the requirements set out in sections 73 to 79 of the 1985 Act would not apply to those new companies.

72. Er na chrybwyllir hyn yn y Ddeddf, bydd adrannau 67 i 73 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cwmnïau) 1995 yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw gwmnïau a sefydlir gan awdurdodau lleol o dan y pŵer cymhwysedd cyffredinol ar gyfer darparu gwasanaethau bysiau, unwaith y bydd y cyfyngiad yn adran 66 wedi ei ddileu (gan gynnwys mewn perthynas ag unrhyw gwmnïau newydd a ffurfir gan awdurdodau lleol a oedd yn darparu gwasanaethau bysiau lleol cyn i'r diwygiad i adran 66 ddod i rym, fel y trafodwyd uchod).

73. Mae **adran 35** yn diwygio adran 63 o Ddeddf 1985. Effaith y diwygiad yw na fydd y gofyniad a osodir gan yr adran honno (i gyngor sir sicrhau gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus i deithwyr y mae'n ystyried eu bod yn angenrheidiol i ddiwallu anghenion trafnidiaeth yn y sir, pan na fyddai'r anghenion hynny'n cael eu diwallu fel arall, er enghraifft pan fo methiant yn y gwasanaeth neu pan na chaiff gwasanaethau eu darparu i'r safon briodol) yn gymwys i gyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru er mwyn ei gwneud yn ofynnol iddo sicrhau gwasanaeth sy'n wasanaeth bysiau lleol. Rhagwelir, o dan y system a sefydlir gan y Ddeddf, y bydd awdurdodau lleol yng Nghymru yn dibynnu ar y pŵer cymhwysedd cyffredinol pan fônt yn dymuno darparu gwasanaeth bysiau lleol (ac, oni bai bod y gwasanaeth o dan sylw y tu hwnt i'r cyfyngiad yn **adran 23**, bydd contract gwasanaeth bysiau lleol neu drwydded gwasanaeth bysiau lleol yn ofynnol mewn perthynas â'r gwasanaeth).

74. Mae **adran 36(1)** yn rhoi i awdurdodau lleol y pŵer i roi cymorth ariannol mewn cysylltiad â darparu gwasanaeth bysiau lleol. Effaith **adran 36(2)** yw nad yw'r gofynion yn adrannau 89 i 92 o Ddeddf 1985 yn gymwys i gymorth ariannol a roddir o dan **is-adran (1)**. Nid yw hyn fodd bynnag yn eithrio awdurdodau lleol rhag cyfyngiadau statudol presennol o ran darparu cymorthdaliadau yn Neddf Rheoli Cymhorthdal 2022 nac unrhyw gyfyngiadau statudol cymwys yn y dyfodol o ran cymorthdaliadau. Mae **adran 36(3)** hefyd yn diwygio adran 63(9) o Ddeddf 1985. Effaith y diwygiad yw nad yw awdurdodau lleol yn gallu hyrwyddo gwasanaethau bysiau lleol, gan ddefnyddio eu pŵer o dan adran 63(6)(a), sydd wedi cael cymhorthdal o dan **adran 36(1)** o'r Ddeddf.

Rhan 6 - Amrywiol a Chyffredinol

75. Mae **adran 37** yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu amgylchiadau pan drinnir rhai trefniadau penodol a wneir o dan y Ddeddf (er enghraifft, ymrwymo i gontract gwasanaeth bysiau lleol) fel pe baent yn arwain at drosglwyddiad sydd o fewn Rheoliadau Trosglwyddo Ymgymeriadau (Diogelu Cyflogaeth) 2006 ("Rheoliadau TUPE"), pan na fyddai hyn wedi bod yn wir fel arall. Rhaid i'r rheoliadau hefyd gymhwyso darpariaethau penodol yn Neddf Pensiynau 2004 a rhai a wneir o dan y Ddeddf honno mewn perthynas â throsglwyddiad o'r math hwn. Byddai hyn yn golygu os, cyn y trosglwyddiad, oedd cynllun pensiwn galwedigaethol yr oedd y cyflogwr yn cyfrannu ato ar gael i'r cyflogai a drosglwyddwyd, neu os byddai cynllun o'r fath wedi bod ar gael iddo pe bai wedi ei gyflogi gan y trosglwyddwr am gyfnod hirach, yna rhaid i'r cyflogwr newydd sicrhau'r lefel ragnodedig o leiaf o ddarpariaeth pensiwn ar gyfer y cyflogai ar ôl y trosglwyddiad.

72. Although this is not mentioned in the Act, sections 67 to 73 of the Local Government and Housing Act 1989 and the Local Authorities (Companies) Order 1995 will apply in relation to any companies established by local authorities under GPOC for the provision of bus services, once the section 66 restriction has been removed (including to any new companies formed by local authorities that were providing local bus services prior to the amendment to section 66 coming into force, as discussed above).

73. **Section 35** amends section 63 of the 1985 Act. The effect of the amendment is that the requirement imposed by that section (for a county council to secure public passenger transport services that it considers are needed to meet transport needs within the county, where those needs would not otherwise be met, for instance where there is service failure or where services are not delivered to the appropriate standard) will not apply to a county council or county borough council in Wales so as to require it to secure a service that is a local bus service. It is envisaged that, under the system established by the Act, where local authorities in Wales wish to provide a local bus service, they will rely on GPOC to do so (and, unless the service in question is outside the restriction in **section 23**, a local bus service contract or local bus service permit will be required in respect of the service).

74. **Section 36(1)** provides local authorities with the power to give financial assistance in connection with the provision of a local bus service. The effect of s**ection 36(2)** is that the requirements in sections 89 to 92 of the 1985 Act do not apply to financial assistance given under **subsection (1)**. This does not however exempt local authorities from existing statutory constraints regarding the provision of subsidies contained in the Subsidy Control Act 2022 or any applicable future statutory constraints regarding subsidies. **Section 36(3)** also amends section 63(9) of the 1985 Act. The effect of the amendment is that local authorities are not able to promote local bus services, using their power under section 63(6)(a), that have been subsidised under **section 36(1)** of the Act.

Part 6 - Miscellaneous and General

75. **Section 37** places a duty on the Welsh Ministers to make regulations specifying circumstances in which certain specific arrangements made under the Act (for instance, entering into a local bus service contract) will be treated as giving rise to a transfer that is within the Transfer of Undertakings (Protection of Employment) Regulations 2006 ("TUPE"), where this would not otherwise have been the case. The regulations must also apply certain provisions of, and made under, the Pensions Act 2004 in relation to a transfer of this type. This would mean that if, prior to the transfer, the transferred employee had access to an occupational pension scheme to which the employer contributed, or would have had access to such a scheme if they had been employed by the transferor for a longer period, then the new employer must secure at least the prescribed level of pension provision for the employee following the transfer.

76. O dan **adran 37(2)(b)**, mae gan Weinidogion Cymru hefyd bŵer i wneud darpariaethau atodol mewn rheoliadau mewn cysylltiad â chymhwyso Rheoliadau TUPE.

Deddf Trafnidiaeth 1985: cofrestru gwasanaethau â chomisiynydd traffig

77. Mae adran 6 o Ddeddf 1985 yn ei gwneud yn ofynnol i weithredwr gwasanaeth lleol (fel y'i diffinnir yn Neddf 1985) gofrestru ei fanylion â chomisiynydd traffig. Mae **adran 38** yn diwygio adran 6 i ddatgymhwyso'r gofyniad hwn yn achos gwasanaeth sy'n wasanaeth bysiau lleol at ddibenion y Ddeddf. Fodd bynnag, effaith y diwygiadau i adran 6 yw y bydd yn ofynnol o hyd i wasanaethau bysiau cymunedol a gwasanaethau a ddarperir o dan adran 46 o Ddeddf 1981 (y ddau ohonynt yn wasanaethau bysiau lleol) gofrestru oni bai eu bod yn cael eu gweithredu o dan gontract gwasanaeth bysiau lleol neu drwydded gwasanaeth bysiau lleol. Mewn achos pan fo trwydded gwasanaeth bysiau lleol wedi ei hatal dros dro, trinnir y drwydded fel pe bai'n dal i gael effaith at y diben hwn. Mae hyn er mwyn sicrhau nad yw gwasanaeth bysiau cymunedol neu wasanaeth a ddarperir o dan adran 46 o Ddeddf 1981 yn dychwelyd i'r gyfundrefn gofrestru yn adran 6 am fod y drwydded gwasanaeth bysiau lleol a roddwyd mewn perthynas ag ef wedi ei hatal dros dro.

78. Yng nghyd-destun gwasanaethau trawsffiniol, effaith y diwygiadau i adran 6 yw pan fo gan wasanaeth bysiau lleol safonol unrhyw fannau aros y tu allan i Gymru, neu unrhyw fan y tu allan i Gymru lle y caiff teithwyr ofyn i fynd ar y gwasanaeth neu oddi arno, bydd angen cofrestru'r rhan o'r gwasanaeth sy'n gweithredu yn Lloegr (a dim ond y rhan honno) â'r comisiynydd traffig o hyd. Pan fo unrhyw ran o ardal weithredu gwasanaeth bysiau lleol hyblyg y tu allan i Gymru, bydd hefyd angen cofrestru'r rhan o'r gwasanaeth sy'n gweithredu yn Lloegr (a dim ond y rhan honno) â'r comisiynydd traffig o hyd.

79. Mae **adran 39** yn darparu pan fo (yn rhinwedd **adran 38**) gwasanaeth bysiau lleol yn peidio â bod yn wasanaeth lleol at ddiben adran 6 o Ddeddf 1985, bod cofrestriad y gwasanaeth hwnnw o dan adran 6 o Ddeddf 1985 yn peidio â chael effaith yn awtomatig.

Pŵer Gweinidogion Cymru i sicrhau bod gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus i deithwyr y cael eu darparu

Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006

80. Mae adran 7 o Ddeddf 2006 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i sicrhau bod gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus i deithwyr yn cael eu darparu pan fo angen amdanynt na fyddai'n cael ei ddiwallu fel arall. Mae **adran 40** yn diwygio adran 7 gyda'r effaith nad yw'r pŵer hwn ar gael mwyach mewn perthynas â gwasanaethau sy'n wasanaethau bysiau lleol at ddibenion y Ddeddf. Mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith y bydd gwasanaethau bysiau lleol yn cael eu sicrhau o dan y system newydd a sefydlir gan y Ddeddf. Mae **adran 40(4)** yn mewnosod is-adran newydd (4B) yn adran 7. Effaith hyn yw sicrhau bod contract gwasanaeth bysiau lleol wedi ei eithrio rhag y cyfyngiad yn adran 7(4) o Ddeddf 2006. Mae'r cyfyngiad hwnnw'n gymwys i "agreements providing for service subsidies": byddai'r diffiniad o'r cytundebau hyn a roddir yn adran 7(6) fel arall yn dal contract gwasanaeth bysiau lleol.

76. **Under section 37(2)(b),** the Welsh Ministers also have a power to make supplementary provisions in regulations in connection with the application of TUPE.

Transport Act 1985: registration of services with traffic commissioner

77. Section 6 of the 1985 Act requires the operator of a local service (as defined in the 1985 Act) to register its particulars with a traffic commissioner. **Section 38** amends section 6 to disapply this requirement in the case of a service that is a local bus service for the purposes of the Act. However, the effect of the amendments to section 6 is that community bus services and services provided under section 46 of the 1981 Act (both of which are local bus services) will still be required to register unless they are operated under a local bus service contract or a local bus service permit. In a case where a local bus service permit is suspended, the permit will be treated as still having effect for this purpose. This is to ensure that a community bus service or a service provided under section 46 of the 1981 Act does not fall back into the section 6 registration regime because the local bus service permit granted in respect of it is suspended.

78. In the context of cross-border services, the effect of the amendments to section 6 is that where a standard local bus service has any stopping places outside Wales, or any point outside Wales at which travellers may ask to get on or off the service, the part of the service operating in England (and only that part) will still need to be registered with the traffic commissioner. Where a flexible local bus service has any part of its area of operation outside Wales, the part of the service operating in England (and only that part) will also still need to be registered with the traffic commissioner.

79. **Section 39** provides that where (by virtue of section 38) a local bus service ceases to be a local service for the purpose of section 6 of the 1985 Act, that service's registration under section 6 of the 1985 Act automatically ceases to have effect.

The Welsh Ministers' power to secure provision of public passenger transport services

Government of Wales Act 2006

80. Section 7 of the 2006 Act confers power on the Welsh Ministers to secure the provision of public passenger transport services where there is a need for them that would not otherwise be met. **Section 40** amends section 7 with the effect that this power is no longer available in respect of services that are local bus services for the purposes of the Act. This reflects the fact that local bus services will be secured under the new system established by the Act. **Section 40(4)** inserts a new subsection (4B) into section 7. The effect of this is to ensure that a local bus service contract is excluded from the restriction in section 7(4) of the 2006 Act. That restriction applies to "agreements providing for service subsidies": the definition of these agreements given in section 7(6) would otherwise catch a local bus service contract.

Deddf Trafnidiaeth 2000: cynlluniau awdurdod lleol

81. Effaith adran 41 yw dileu pwerau pob awdurdod lleol i wneud cynlluniau partneriaeth ansawdd, cynlluniau contractau ansawdd, a chynlluniau tocynnu ar y cyd o dan adrannau 114, 124 a 135 o Ddeddf Trafnidiaeth 2000 (yn y drefn honno). Bydd unrhyw gynlluniau partneriaeth ansawdd, cynlluniau contractau ansawdd neu gynlluniau tocynnu ar y cyd sydd ar waith yng Nghymru ar yr adeg y cychwynnir y ddarpariaeth yn peidio â chael effaith. Mae'r diddymiad hwn yn adlewyrchu'r ffaith y gallai'r cynlluniau hyn, o'u cadw, wrthdaro â thelerau contractau gwasanaeth bysiau lleol a thrwyddedau gwasanaeth bysiau lleol.

Cyffredinol

82. Mae adran 42 yn gwneud darpariaeth bellach mewn perthynas â'r pwerau i wneud rheoliadau yn y Ddeddf ac yn nodi'r gweithdrefnau a fydd yn gymwys i offerynnau statudol Cymreig sy'n cynnwys rheoliadau, ar gyfer hynny gweler adrannau 37C a 37E o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019.

83. Mae adran 43 yn gwneud darpariaeth sy'n gymwys at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf (neu reoliadau a wneir o dan y Ddeddf) sy'n darparu i berson gael ei hysbysu am rywbeth, neu i ddogfen gael ei rhoi i berson. Mae'n nodi sut y mae'r hysbysiad neu'r ddogfen i gael ei ddarparu neu ei darparu.

84. Mae adran 46 yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, wneud darpariaethau deilliadol, atodol, canlyniadol, trosiannol neu ddarpariaethau arbed, os ydynt yn ystyried ei bod yn angenrheidiol neu'n briodol gwneud hynny at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf, neu o ganlyniad iddi; neu os ydynt yn ystyried ei bod yn angenrheidiol neu'n briodol gwneud hynny er mwyn rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf.

85. Mae adran 47 yn cyflwyno'r Atodlen sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i'r Deddfau a ganlyn-

- Deddf Rheoleiddio Traffig Ffyrdd 1984
- Deddf Trafnidiaeth 1985
- Deddf Trafnidiaeth 2000
- Deddf Trafnidiaeth Leol 2008

86. Mae adran 48 yn nodi sut y bydd darpariaethau'r Ddeddf hon yn dod i rym. Mae adrannau 1 i 3, 5(6) a (7), 11, 14(2) a (3), 15(1) a (2), 27(3)(b), (4) a (5), 28(3)(b) a (4), 29(2) i (5), 30, 32(2)(b), (8), (9)(a)(i) a (9)(b)(i) a 42 i 46, 48 a 49 yn dod i rym drannoeth y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol.

87. Daw adrannau 4 a 21 i rym ar ddiwedd y cyfnod o ddau fis sy'n dechrau â'r diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol. Daw darpariaethau eraill y Ddeddf i rym ar ba ddiwrnod bynnag a bennir drwy orchymyn cychwyn a wneir gan Weinidogion Cymru. Caiff gorchymyn cychwyn gynnwys darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed, a chaiff ddarparu i ddarpariaethau ddod i rym ar ddiwrnodau gwahanol mewn perthynas ag ardaloedd gwahanol ac at ddibenion gwahanol. Rhagwelir y bydd darpariaethau penodol, gan gynnwys y ddyletswydd a osodir ar Weinidogion Cymru i sicrhau gwasanaethau o dan adran 5(1)(c), yn cael eu dwyn i rym drwy orchymyn ar sail fesul parth, er mwyn hwyluso'r broses o gyflwyno'r system newydd.

Transport Act 2000: local authority schemes

81. The effect of **section 41** is to remove the powers of all local authorities to make quality partnership schemes, quality contracts schemes, and joint ticketing schemes under sections 114, 124 and 135 of the Transport Act 2000 (respectively). Any quality partnership schemes, quality contract schemes or joint ticketing schemes in place in Wales at the time the provision is commenced, will cease to have effect. This repeal reflects the fact that these schemes, if retained, might conflict with the terms of local bus service contracts and local bus service permits.

General

82. **Section 42** makes further provision in relation to the regulation making powers contained in the Act and sets out the procedures which will apply to Welsh statutory instruments containing regulations, for which see sections 37C and 37E of the Legislation (Wales) Act 2019.

83. **Section 43** makes provision that applies for the purposes of any provision in the Act (or of regulations made under the Act) that provides for a person to be notified of something, or for a document to be given to a person. It specifies how the notification or document is to be provided.

84. **Section 46** provides that the Welsh Ministers may, by regulations, make incidental, supplementary, consequential, transitional or saving provisions, if they consider it necessary or appropriate to do so for the purposes of, or in consequence of, any provision of the Act; or if they consider it necessary or appropriate to do so to give full effect to any provision of the Act.

85. **Section 47** introduces the **Schedule** which makes minor and consequential amendments to the following Acts–

- Road Traffic Regulation Act 1984
- Transport Act 1985
- Transport Act 2000
- Local Transport Act 2008

86. **Section 48** sets out how the provisions of this Act come into force. **Sections 1** to **3, 5(6) and (7), 11, 14(2)** and **(3), 15(1)** and **(2), 27(3)(b), (4)** and **(5), 28(3)(b)** and **(4), 29(2)** to **(5), 30, 32(2)(b), (8), (9)(a)(i)** and **(9)(b)(i)** and **42 – 46, 48 and section 49** come into force on the day after the day on which the Act receives Royal Assent.

87. **Sections 4 and 21** come into force at the end of the period of two months beginning with the day on which the Act receives Royal Assent. The other provisions of the Act come into force on whatever day is appointed by commencement order made by the Welsh Ministers. A commencement order may include transitional or savings provision, and may provide for provisions to come into force on different days in relation to different areas and for different purposes. It is envisaged that certain provisions, including the duty imposed on the Welsh Ministers to secure services under **section 5(1)(c)**, will be brought into force by order on a zone by zone basis, in order to facilitate the roll out of the new system.

88. Mae gorchymyn cychwyn i'w wneud drwy offeryn statudol Cymreig ac i'w osod gerbron y Senedd ar ôl ei wneud.

Enw byr

89. Mae adran 49 yn nodi enw byr y Ddeddf, y caniateir ei ddefnyddio wrth enwi'r Ddeddf ac wrth gyfeirio ati. Caniateir defnyddio naill ai enw Cymraeg neu enw Saesneg y Ddeddf, gan gynnwys fel cyfeiriad mewn deddfiadau eraill.

COFNOD Y TRAFODION YN SENEDD CYMRU

90. Mae'r tabl a ganlyn yn nodi'r dyddiadau ar gyfer pob cyfnod o hynt y Ddeddf drwy'r Senedd. Gellir cael Cofnod y Trafodion a rhagor o wybodaeth am hynt y Ddeddf hon ar **wefan y Senedd**.

Cyfnod	**Dyddiad**
Cyflwynwyd	31 Mawrth 2025
Cyfnod 1 - Dadl	16 Medi 2025
Cyfnod 2 Pwyllgor Craffu – ystyried y gwelliannau	17 Medi 2025
Cyfnod 3 Cyfarfod Llawn – ystyried y gwelliannau	2 Rhagfyr 2025
Cyfnod 4 Cymeradwywyd gan y Senedd	9 Rhagfyr 2025
Y Cydsyniad Brenhinol	2 Chwefror 2026

© Hawlfraint y Goron 2026

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y DU gan Y Llyfrfa Cyf dan awdurdod a goruchwyliaeth Saul Nassé, Rheolwr Llyfrfa Ei Fawrhydi ac Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru.

88. A commencement order is to be made by Welsh statutory instrument and laid before the Senedd after being made.

Short Title

89. **Section 49** sets out the short title of the Act, by which it may be known and referred. Either the Welsh or the English language title of the Act may be used, including as a citation in other enactments.

RECORD OF PROCEEDINGS IN SENEDD CYMRU

90. The following table sets out the dates for each stage of the Act's passage through the Senedd. The Record of Proceedings and further information on the passage of this Act can be found on the **Senedd website**.

Stage	**Date**
Introduced	31 March 2025
Stage 1 - Debate	16 September 2025
Stage 2 Scrutiny Committee – consideration of amendments	17 September 2025
Stage 3 Plenary - consideration of amendments	2 December 2025
Stage 4 Approved by the Senedd	9 December 2025
Royal Assent	2 February 2026

© Crown copyright 2026

Printed and published in the UK by The Stationery Office Limited under the authority and superintendence of Saul Nassé, Controller of His Majesty's Stationery Office and King's Printer for Wales.

williams lea | tso
An RRD Company

Cyhoeddwyd gan TSO (Y Llyfrfa), rhan o Williams Lea,
ac ar gael o:

Arlein
www.tsoshop.co.uk

Post, Ffôn ac E-bost
TSO
Blwch Post 29, Norwich, NR3 1GN
Archebionf ffôn/ Ymholiadau cyffredinol 0333 202 5070
E-bost: customer.services@tso.co.uk
Ffôn Testun: 0333 202 5077

Published by TSO (The Stationery Office), part of Williams Lea,
and available from:

Online
www.tsoshop.co.uk

Mail, Telephone & E-mail
TSO
PO Box 29, Norwich, NR3 1GN
Telephone orders/General enquiries: 0333 202 5070
E-mail: customer.services@tso.co.uk
Textphone: 0333 202 5077

ISBN 978-0-348-11985-5

9 780348 119855